

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра банківської справи

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Капітал банку та методи його оцінювання

Студенки 2 курсу 5м групи
спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»
спеціалізації «Банківська справа»

Давидової
Анастасії
Олегівни

Науковий керівник
канд. екон. наук,
доцент

Плісак Тетяна
Олександрівна

Гарант освітньої програми
д-р екон. наук,
професор

Шульга Наталія
Петрівна

Київ – 2019

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. НАУКОВІ ПОГЛЯДИ НА КАПІТАЛ БАНКУ ТА МЕТОДИ ЙОГО ОЦІНЮВАННЯ.....	6
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ПРАКТИКИ ОЦІНЮВАННЯ КАПІТАЛУ БАНКІВ В УКРАЇНІ	15
2.1. Аналіз кількісних та якісних показників капіталу банку АТ «Конкорд» - об'єкта дослідження.....	15
2.2. Оцінка капіталу АТ «АКБ «Конкорд» за різними методами	22
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ОЦІНЮВАННЯ КАПІТАЛУ БАНКУ.....	39
3.1. Світовий досвід оцінювання капіталу банку.....	39
3.2. Розвиток методичного забезпечення оцінювання капіталу банку.....	46
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	52
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	56
ДОДАТКИ.....	61

ВСТУП

Актуальність теми. Банківська система - одна з найважливіших і невід'ємних структур ринкової економіки. Розвиток банків, товарного виробництва і обороту історично йшов паралельно і тісно переплітався. При цьому банки, проводячи грошові розрахунки і кредитуючи господарство, виступаючи посередниками у перерозподілі капіталів, істотно підвищують загальну ефективність виробництва, сприяють зростанню продуктивності суспільної праці.

Капітал є одним із джерел фінансових ресурсів банку. Як правило, частка капіталу в загальному обсязі фінансових ресурсів банку є незначною. Однак капітал займає центральне місце в діяльності кожного банку, що обумовлено функціями, які він виконує. Визначивши капітал як вартість, необхідно відзначити, що існують різні методи оцінки вартості, які безпосередньо впливають на власний капітал, тому що при використанні тієї чи іншої методики величина і якість власного капіталу банку будуть різними. Необґрунтоване завищення капіталу при розрахунку приводить до помилкової інформації про стан банку й тим самим вводить в оману вкладників, акціонерів, а також сам банк. Останній, виходячи із завищеної величини власного капіталу, розширює свої активні операції, піддаючись підвищеним ризикам. Навпаки, якщо методика визначення величини капіталу приводить до його штучного заниження, то спостерігатиметься звуження діапазону активних операцій, а, отже, зниження доходів.

Ступінь дослідженості теми. Питанням сутності капіталу банку та методам його оцінювання приділяється багато уваги як у міжнародній, так і у вітчизняній банківській теорії та практиці. Відомо, що економічна категорія «капітал» виникла давно. Значний внесок у її наукове розуміння зробили такі вчені, як Л. Вальрас, Дж. Кларк, К. Маркс, Т. Мальтус, А. Маршалл, К. Менгер, Д. Рікардо, Дж. Робінсон, Н. Сеніор, А. Сміт, М. Туган-Барановський, Ф. Хайєк, А. Шумпетер та інші. Зараз дослідженнями у сфері формування і використання банківського капіталу займаються такі вчені-економісти, як М.Д.

Алексєєнко[7], А.Г. Загородній, В.О. Коваленко[25], Б.Л. Луців, А.М. Мороз[28], Ф.С. Мишкін, М.І. Савчук, М.Ф. Пуховкіна та інші.

Кожен із дослідників мав різні погляди на категорію «банківський капітал», але і на сучасному етапі відсутня єдина точка зору на його визначення та складові, що підводить до необхідності подальших досліджень у цьому напрямку.

Основною метою є дослідження економічної сутності капіталу банку, методів та інструментів його оцінювання.

Для досягнення поставленої мети в роботі вирішуються такі **завдання**:

- ✓ досліджено значення капіталу для банків та його функції;
- ✓ наведено основні джерела формування капіталу банків;
- ✓ викладено сучасний стан капіталу банків України та проведено аналіз його структури і динаміки, основних нормативів ;
- ✓ вивчити вимоги вітчизняного законодавства щодо обсягів та складових капіталу банку, а також Базельські вимоги.

Об'єктом дослідження є капітал банку, методи і інструменти його оцінювання.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні та практичні аспекти формування та оцінювання капіталу банку.

Методи дослідження. У процесі дослідження використовувались такі методи, як: аналіз, синтез, статистичний і порівняльний аналізи (при розгляді капіталу банку АТ «АКБ»КОНКОРД»), метод балансової, ринкової вартості та регулюючих бухгалтерських процедур (при оцінюванні капіталу банку України АТ «АКБ»КОНКОРД»).

Інформаційною базою дослідження є законодавчі і нормативні акти з питань регулювання капіталізації банків; офіційні дані Національного банку України; рекомендації Базельського комітету, фінансова звітність банку; монографічні дослідження та наукові публікації з досліджуваної проблеми.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в уточненні поняття «капітал банку», визначенні методів його розрахунку та удосконаленні методичних положень щодо оцінювання капіталу банків України.

Практична цінність результатів дослідження. В даній роботі наведені рекомендації щодо оцінки якості та складу капіталу банків України, аби в майбутньому запобігти негативним явищам та їх наслідкам.

Особистий внесок магістра. Випускна кваліфікаційна робота є самостійним завершеним дослідженням автора.

Публікації. Окремі результати дослідження знайшли відображення в науковій статті: Давидової А. О. Наукові погляди на капітал банку та методи його оцінювання//Управління діяльністю фінансових уснонов: зміна стереотипів: зб. наук. ст. студ. заочної форми навчання / відп. ред. Н.П. Шульга. – К.: Київ. нац. торг. - екон. ун-т, 2019. – 301 с. (С.39-48).

Обсяг та структура роботи. Робота складається з 3 розділів, вступу, висновків, списку використаних джерел та додатків. Обсяг роботи складає 52 сторінки. У роботі представлено 14 таблиць, 8 рисунків, 3 додатків та використано 50 наукових джерел.

РОЗДІЛ 1

НАУКОВІ ПОГЛЯДИ НА КАПІТАЛ БАНКУ ТА МЕТОДИ ЙОГО ОЦІНЮВАННЯ

Провідна роль капіталу у процесі економічної діяльності підкреслюється семантичним навантаженням цього поняття, яке утворилося від латинського “capitalis”, що означає “основний”, “грунтовний”, “головний” [7]. Капітал є одним з фундаментальних понять економічної науки, що відображає її еволюцію.

Офіційне (законодавче) трактування, яке дає нам Закон України «Про банки і банківську діяльність» зводиться до того, що банківський капітал – це власні кошти, залишкова вартість активів банку після вирахування всіх його зобов'язань [1].

Розглянемо різні трактування науковців, щодо поняття «капітал банку». Мишкін Ф.С. говорить, що капітал банку – це чисті активи банку, які дорівнюють різниці між сумою активів і зобов'язань. Тобто робимо висновок, що його поняття «капітал банку» якщо не тотожні, то точно схожі за своєю суттю з офіційним трактуванням [14].

Інша група авторів розглядають банківський капітал як частину банківських ресурсів. Крім того, банківській капітал також трактується як акціонерний капітал, що вноситься власниками. Банківський капітал – складається з акціонерного капіталу, який був внесений власниками банку, резервів для покриття можливих збитків та нерозподіленого прибутку. До них входить Роуз П., Коваленко В. та Прадун В. [25]

Та остання, найбільша група вчених, впевнені, що капітал банку – це така певна особлива сукупність коштів, яка в результаті діяльності будь-якої установи повинна приносити власнику цієї установи дохід (прибуток). До таких науковців входять Загородній А. Г., Сліпущко О. М., Вознюк Г. Л., Смовженко Т. С., А. Сміт, Дж. Мейнард Кейнс, І. Фішер [11].

Капітал банку розглядається в наступних формах:

- Статутний капітал - сплачена грошовими внесками учасників банку вартість акцій, паїв банку в розмірі, визначеному статутом [1];
- Регулятивний капітал - сукупність основного та додаткового капіталів, складові яких визначаються [1] та нормативно-правовими актами Національного банку України;
- Приписний капітал - сума грошових коштів у вільно конвертованій валюті, надана іноземним банком утвореній ним філії для її акредитації [1].
- Економічний капітал - Національний банк України розглядає як метод кількісної оцінки ризику, який полягає у визначенні величини (економічного капіталу), яка постійно перебуває під ризиком і відтак може бути втрачена навіть під час звичайної діяльності.

Математично капітал під ризиком (економічний капітал) визначається як добуток величини позиції, що наражає банк на ризик, волатильності об'єкта, який утворює позицію чинника довірчого інтервалу і тривалості позиції

Проаналізувавши поняття капітал банку, слід розглянути методи оцінювання капіталу банку. Так як капітал банку є однією з найголовніших ланок, він відіграє роль певного буфера, який поглинає втрати від реалізації певних ризиків. Він є гарантом, захистом для коштів як кредиторів, так і вкладників, адже капітал покриває збитки від кредитних, інвестиційних, валютних операцій банку. Капітал банку в певному розумінні для вкладників є показником надійності розміщення капіталовкладень, бо в разі банкрутства власний капітал банку іде на відшкодування збитків власникам. У цьому зв'язку розмір власного капіталу є важливим фактором стабільності функціонування банку. Для досягнення цієї стабільності банки повинні намагатися збільшувати власний капітал, особливо в умовах трансформаційного етапу розвитку економіки.

Саме тому проблема оцінювання капіталу банку є однією з центральних проблем у міжнародній банківській практиці.

Згідно з рішенням Базельського комітету з банківського нагляду, зміни до Базельських рекомендацій («Базель III») мали на меті такі основні цілі:

- зміцнити міжнародні нормативи з управління капіталом та ліквідністю для створення більш стійкого банківського сектору; - покращити здатність банківського сектору долати наслідки фінансових та економічних криз і таким чином знизити ризик розповсюдження цих проблем з фінансового у реальний сектор економіки [50].

Хоча зміни, внесені в «Міжнародну конвергенцію визначення капіталу та стандартів капіталу: нові підходи» не є кардинальними, але їх запровадження має інноваційний характер, який полягає в наступному:

- зміна підходів до фінансового управління та ризик-менеджменту шляхом підвищення стандартів управління ризиками, ступеня інтеграції управління фінансами та ризиками банківських установ;
- забезпечення стабільної бази та необхідних резервів для протистояння всіляким ризикам та кризам [50].

Що стосується самих змін, то їх можна поділити на такі напрями:

- підвищення якості та розміру капіталу – в документі суттєво посилюються вимоги до структури та якості капітальної бази банку для підвищення здатності банків поглинати збитки як при нормальному, так і при ліквідаційному сценарії, забезпечення антициклічними механізмами: пропонуються нові мінімальні вимоги до власного капіталу та капіталу першого рівня, нові вимоги до капіталу першого та другого рівнів, поступовий відхід від різноманітних гібридних інструментів, перелік можливих вирахувань з капітальної бази [50];

- повномасштабне охоплення ризиків та покриття ризиків – «Базель III» передбачає повне покриття ризиків, збільшуючи вимоги до капіталу на покриття ризиків, які недостатньо відображені у «Базелі II», передбачає збільшення вимог до торгових портфелів банків, сек'юритизаційних операцій та угод з похідними цінними паперами [50];

- регулювання системних фінансових інститутів – «Базель III» вводить додаткові вимоги до рівня достатності капіталу системоутворюючих кредитних організацій для світової фінансової системи.

Слід також звернути увагу на той факт, що «Базель III» визначає конкретні строки запровадження розроблених ним новацій. Необхідність такого чіткого графіку запровадження «Базеля III» можна пояснити тим, що розроблені Базельським комітетом нормативи перестають бути лише рекомендаціями для світової банківської спільноти, вони стають жорсткими вимогами до банківських установ, невиконання яких передбачає застосування жорстких санкцій з боку регуляторів [50].

Запровадження Базеля III в країні - члені Базельського комітету в Україні :

- Базовий капітал першого рівня/ RWA, заплановано на рівні 4,5% у 2019 році, а фактично станом на 01.06.2019 рік – не менше 6%.
- Буферний капітал/ RWA, заплановано на рівні 2,5% у 2019 році, а фактично станом на 01.06.2019 рік – 0,625 і щороку до 2023 року буде збільшуватися на 0, 625 п.п.
- Контрциклічний капітал, заплановано на рівні 2,5% у 2019 році, а фактично станом на 01.06.2019 рік – 0,625 і щороку до 2023 року буде збільшуватися на 0, 625 п.п.
- Акціонерний капітал + буфер, заплановано на рівні 7% у 2019 році, а фактично станом на 01.06.2019 рік – 6,625%
- Коефіцієнт достатності капіталу, заплановано – 8%, а фактично - Нормативне значення коефіцієнта Н2 для діючих банків повинно бути не менше 10%
- Достатність капіталу + буфер, заплановано на рівні 10,5% у 2019 році, а фактично станом на 01.06.2019 рік – не менше ніж 10,625%
- Фінансовий буфер – рекомендовані значення від 2,5 до 6.
- Норматив короткострокової ліквідності - Нормативне значення коефіцієнта Н6 повинно бути не менше 60%.
- Показник чистого стабільного фінансування - Нормативне значення показника знаходиться в межах 0,67-1,5% [30,50]

Для цього було розроблено певні якісні та кількісні показники, які показують наскільки надійним є банк і чи є загрози стабільності роботи банків. До кількісних показників належить:

- Норматив адекватності регулятивного капіталу;
- Рентабельність активів;
- Співвідношення коштів Національного банку України (крім кредитів овернайт та операцій репо) до загальних активів банку. [2]

У табл. 1.1 бачимо, що ще не всі показники введені остаточно в дію. Деякі Національний банк України планує остаточно запровадити на рівні рекомендованому Базельським комітетом в 2020-2023 роки, це такі показники як буферний капітал та контрциклічний капітал.

Буфери капіталу формуються понад значення нормативу достатності основного капіталу та призначені для підвищення здатності банків протистояти кризовим явищам шляхом створення додаткової “подушки безпеки” та зменшення ймовірності банкрутств банків. Буфери капіталу плануються до запровадження з 01.01.2020. Розмір буферу буде підвищуватися щорічно протягом 2020 – 2023 років на 0,625 п.п. (з 0,625% до 2,5%, як визначено документом Базельського комітету з банківського нагляду) [50].

Контрциклічний буфер капіталу має на меті захист банківського сектору від акумулювання ризиків у періоди кредитної експансії. Залежно від фази економічного циклу розмір буферу буде коливатися від 0% до 2,5%. Запровадження конкретного розміру контрциклічного буферу капіталу відбудеться тільки після проведення ретельних розрахунків та в умовах стійкого економічного зростання в країні. Також Національний банк запроваджує окремі вимоги до діяльності системно важливих банків через їх значущість для стабільної роботи всієї банківської системи та економіки загалом.

З 01.01.2019 для системно важливих банків установлюються значення нормативів миттєвої ліквідності (Н4) – не менше ніж 30%, максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7) – не більше ніж 20%.

Також для системних банків буде запроваджено буфер системної важливості з 01.01.2020. Його розмір установлюватиметься диференційовано залежно від категорії системної важливості банку від 1% до 2%.

У процесі управління капіталом банку важливе значення має метод оцінювання величини капіталу. Розмір капіталу визначається з допомогою базового балансового співвідношення, яке зазначено у формулі 1.1.

$$A = Z + K, \text{ де} \quad (1.1)$$

A — активи; Z — зобов'язання; K — капітал банку [9].

Звідси випливає, що капітал банку буде рівний різниці активів і зобов'язань банку. Це показано у формулі 1.2.

$$K = A - Z. \quad (1.2)$$

У банківській практиці існує кілька методів обчислення розміру капіталу. Найперший *метод балансової вартості*. Згідно із цим методом усі активи та зобов'язання банку оцінюються в балансі за тією вартістю, яку вони мали в момент придбання або випуску[7].

Капітал розраховують за формулою (1.3), виходячи з балансової вартості активів та зобов'язань.

$$BK = AB - ZB, \text{ де} \quad (1.3)$$

BK — балансова вартість капіталу, AB - балансова вартість активів; ZB - балансова вартість зобов'язань банку [31].

Такий метод оцінювання капіталу банку підходить найбільше для банку, який перебуває в процесі банкруцтва та ліквідації, адже за методом оцінювання, вони розраховують, що активи банку і їх зобов'язання перебувають на первісному рівні, не враховуючи амортизацію та відхилення від неї. Це призводить, для банку, для покращення становища, а для вкладників — недостовірність інформації і як наслідок — втрат.

Цей метод оцінювання капіталу прийнятний у тому разі, коли балансова та ринкова вартість активів і зобов'язань не дуже різняться між собою.

Плюси цього методу полягають в тому, що він ґрунтується на реально існуючих активах.

Мінуси: з часом дійсна вартість може значно відхилятися від первісної балансової вартості, що призводить до неадекватної оцінки банківського капіталу.

У періоди, коли кредити та цінні папери знецінюються, метод оцінювання капіталу за балансовою вартістю не дає надійних результатів для визначення ступеня захисту вкладників від ризику.

Іншим є *метод ринкової вартості або справедливої вартості*, де активи та зобов'язання банку оцінюються за ринковою вартістю, виходячи з якої розраховують і капітал банку за формулою (1.4).

$$PK = Ar - Zp, \text{ де} \quad (1.4)$$

PK – ринкова вартість капіталу банку, Ar - ринкова вартість активів банку; ZP - ринкова вартість зобов'язань банку [34].

Особливої ваги питання застосування ринкового оцінювання набуває через поглиблення євроінтеграційних процесів України та виникнення необхідності переходу фінансових установ до Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), які передбачають визначення справедливої вартості фінансових інструментів, що стане основою для дохідного підходу при розрахунках вартості банку, і, відповідно, основного його стандарту – ринкової вартості власного капіталу [6].

Такий метод оцінювання банківського капіталу найкорисніший як для інвесторів та вкладників, так і для менеджерів банку. Ринкова вартість капіталу достатньо точно відбиває реальний рівень захищеності банку від ризику банкрутства. Крім того, розглядуваний метод оцінювання є найдинамічнішим, оскільки ринкова вартість активів і зобов'язань, а отже і капіталу, може змінюватися щодня. Менеджмент банку має змогу приблизно оцінити зміну ринкової вартості капіталу, виходячи з поточної курсової вартості акцій банку та їх кількості на ринку. Оцінка капіталу за ринковою вартістю відображає реальний стан банку та ступінь захисту вкладників. Але банки здебільшого не зацікавлені в такому підході до визначення розміру капіталу, оскільки інші методи розрахунку дають привабливіші результати і сприяють зміцненню їхнього становища на ринку.

Переваги даного методу:

1. Дозволяє здійснювати динамічну оцінку розміру капіталу банку;

2. Характеризує реальну захищеність кожного банку від ризику банкрутства.

3. Такий метод оцінювання банківського капіталу є найкориснішим як для інвесторів та вкладників, так і для менеджерів банку [32].

Недоліки такого методу:

1. Менеджмент банку має змогу приблизно оцінити зміну ринкової вартості капіталу, виходячи з поточної курсової вартості акцій банку та їх кількості на ринку.

2. Банки здебільшого не зацікавлені в такому підході до визначення розміру капіталу, оскільки інші методи розрахунку дають привабливіші результати і сприяють зміцненню становища на ринку.

3. Крім того, не завжди можна оцінити активи та зобов'язання за ринковою вартістю, особливо в умовах недостатньо розвинутого ринку [42].

І останній метод, який ми будемо розглядати це *метод «регулюючих бухгалтерських процедур»*. Сутність методу полягає в обчисленні розміру капіталу за правилами, які встановлені регулюючими інстанціями. Правила в різних країнах різні, але часто такий підхід є спробою зробити банки надійнішими для сторонніх спостерігачів.

Регулятивний капітал є одним з найважливіших показників діяльності банків, основним призначенням якого є покриття негативних наслідків різноманітних ризиків, які банки беруть на себе в процесі своєї діяльності, та забезпечення захисту вкладів, фінансової стійкості й стабільної діяльності банків.

Нормативи капіталу:

- Мінімального розміру регулятивного капіталу (H1),
- Достатності (адекватності) регулятивного капіталу (H2),
- Достатності основного капіталу (H3).

Мінімальний розмір регулятивного капіталу банку (H1), що отримав банківську ліцензію після 11 липня 2014 року, має становити 500 мільйонів гривень [4].

Мінімальний розмір регулятивного капіталу банку (Н1), що отримав банківську ліцензію до 11 липня 2014 року, має становити:

- 200 мільйонів гривень - з 11 липня 2017 року;
- 300 мільйонів гривень - з 11 липня 2020 року;
- 400 мільйонів гривень - з 11 липня 2022 року;
- 500 мільйонів гривень - з 11 липня 2024 року [4].

Недоліком цього методу є включення до складу капіталу банку компонентів, що штучно завищують його розмір і призводять до збільшення ризиків (наприклад, боргових зобов'язань, частки банку в дочірніх компаніях, резервів для компенсації проблемних кредитів і т.п.) [33].

Отже, можу узагальнити поняття «капітал банку», як сукупність коштів (власних і залучених коштів) після вирахування всіх його зобов'язань, які в майбутньому використовуються банком для здійснення банківської діяльності задля одержання прибутку. Щодо методів оцінювання капіталу банку, то їх в нас налічується три – це метод балансової вартості, метод ринкової вартості та метод «регулюючих бухгалтерських процедур»[43]. Так як величина банківського капіталу істотно впливає на рівень надійності та довіри до банку з боку суспільства треба постійно і ретельно слідкувати за його достатністю та оцінювати його, щоб уникнути не бажаних ситуацій, які в майбутньому зможуть привести до банкрутства.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРАКТИКИ ОЦІНЮВАННЯ КАПІТАЛУ БАНКІВ В УКРАЇНІ

2.1. Аналіз кількісних та якісних показників капіталу банку ПАТ «Конкорд» - об'єкта дослідження

АТ «АКБ «КОНКОРД» засновано двома рідними сестрами Оленою і Юлією Соседкою. Частки кожного із власників наведено в дод. А[41]. Його розвиток розпочався у 2012-му році і за короткі шість років було відкрито 11 відділень - 3 в Дніпрі, 2 в Києві, 2 в Одесі, у Львові, Кривому Розі, Запоріжжі та Харкові. Банк першим в Україні серед малих і середніх банків отримав принципове членство Mastercard і Visa International, що було досягнуто за допомогою правильності розставлених пріоритетів, за якими слідували органи управління банку. Інформацію про органи управління банку, їх функції та персональний склад наведено в додатку Б [22].

Станом на кінець 2018го року:

- Кредитний рейтинг банку підвищено до рівня таких компаній, як Приватбанк та «Укрпошта» - uaAA з прогнозом «стабільний»;
- Став банком №1 по видачі валюти з карт Payoneer (більше 1 млн \$ щомісяця);
- Запущено програму медичного страхування усіх співробітників (це 158 000 грн щомісяця і 1 896 000 грн щороку);
- Виплачено 20 мільйонів гривень податків;
- Згідно нової класифікації Національного банку України розмір активів банку АТ «АКБ «КОНКОРД» відповідає II групі банків. Він входить до складу професійних асоціацій та спільнот – в Україні та у світі.

На сьогодні статутний капітал банку становить 200000 тис.грн. та акцій банку було випущено 200 тисяч штук номінальною вартістю 1 тис.грн. Більш детально описано у дод. В [10,35,36,37,38,39], де наведений витяг із Статуту про «Розмір та порядок формування статутного капіталу банку» та «Акції банку» станом на 2019 рік.

До власних ресурсів будь-якого банку, або до банківського капіталу, належать фонди, які створюються банками для забезпечення фінансової сталості, комерційної і господарської діяльності, а також прибуток поточного і минулого років, і структура банківського капіталу не є сталою за якісним складом, змінюючись протягом року залежно від багатьох чинників, зокрема від якості активів, використання прибутку, політики банку щодо забезпечення приросту капітальної бази тощо.

Розглянемо основні складові, що формують капітал банку АТ «АКБ «КОНКОРД». Для цього розглянемо динаміку активів АТ «АКБ «КОНКОРД» та інших банків України у 2015–2019 рр. (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Динаміка активів АТ «АКБ «КОНКОРД» та банківської системи за періоди 2015 – 2019 рр.*

Статті	Залишки млрд.грн. станом на 31.12					Темп приросту, %			
	2015	2016	2017	2018	2019**	2016	2017	2018	2019**
Активи банку	0,32	0,38	0,661	1,031	1,399	21,8	712	56	35,66
Активи банківської системи	1571	1736	1848	1912	1891	10,5	6,45	3,46	-1,1

Примітки:

* складено автором на основі джерел [44,45,46,47,48].

** значення станом на 30.09 (через відсутність даних на кінець року)

З динаміки ми спостерігаємо, що рівномірно збільшуються активи банку та активи банківської системи.

Бачимо, що активи банку в середньому збільшуються на 300 млн.грн., за весь період, крім 2016 року, тут активи зросли лише на 68,83 млн.грн.

Щодо банківської системи, ми бачимо, що активи збільшуються до 2019 року, а в 2019 році, активи зменшилися на 21000 млн.грн..

Динаміка темпу росту банку України АТ«АКБ «КОНКОРД» та банківської системи у 2015–2019 рр. (станом на 31.12.), %* наведена на рис.2.1.

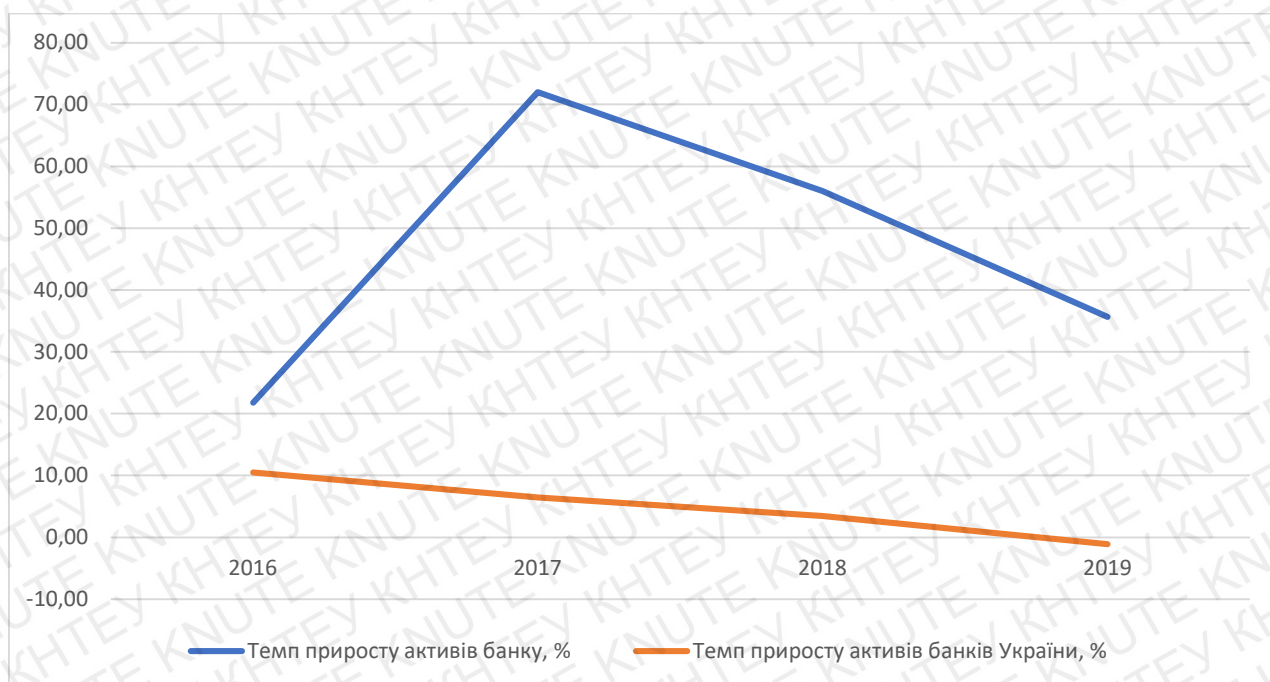

Рис.2.1 Динаміка темпу росту активів банку України АТ «АКБ «КОНКОРД» та банківської системи у 2015–2019 рр, %*

Примітки:

* складено автором на основі джерел [44,45,46,47,48].

** значення станом на 30.09 (через відсутність даних на кінець року)

Як видно з рис.2.1, активи АТ «АКБ «КОНКОРД» починаючи з 2017 року і до 2019 року зменшуються і активи банків України теж показують тенденцію до зменшення.

Отже, банк зберігає свої позиції на ринку, що в свою чергу сприятиме збереженню або підвищенню існуючого рівня дохідності.

Також, одним з найважливіших показників діяльності Банку є регулятивний капітал, основним призначенням якого є покриття негативних наслідків різноманітних ризиків, які Банк бере на себе в процесі своєї діяльності, та забезпечення захисту вкладів, фінансової стійкості й стабільної діяльності. Основні методи зниження ризику втрати регулятивного капіталу:

- збільшення статутного капіталу;
- збільшення додаткового капіталу за рахунок збільшення фінансового прибутку.

Визначимо частку власного капіталу в сумі пасивів банків у 2015–2019 рр. (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

**Частка власного капіталу в сумі пасивів банку АТ«АКБ
«КОНКОРД» в період 2015-2019 роках, тис.грн.***

Статті	2015	2016	2017	2018	2019**
Власний капітал, тис. грн.	164 861	167 019	213 571	292 636	246 869
Пасиви, тис. грн.	315 689	384 515	662 140	1031 698	1 399 570
Частка капіталу у пасивах, %	52,22	43,44	32,25	28,36	17,64

Примітки:

* складено автором на основі джерел [44,45,46,47,48].

** значення станом на 30.09 (через відсутність даних на кінець року)

Динаміка частки власного капіталу в сумі пасивів банку АТ«АКБ «КОНКОРД» у 2015–2019 рр. зображена на рис. 2.2.

Зменшення частки капіталу банку в пасиві балансу банку протягом 2015–2019 рр., з одного боку, позитивно характеризує фінансову стійкість і надійність банку, бо люди довіряють банку, а з другого боку, якщо частка власного капіталу занадто мала, може бути свідченням того, що підвищуються ризики і тим самим втрачає свої можливості щодо збільшення доходів і відповідно прибутку.

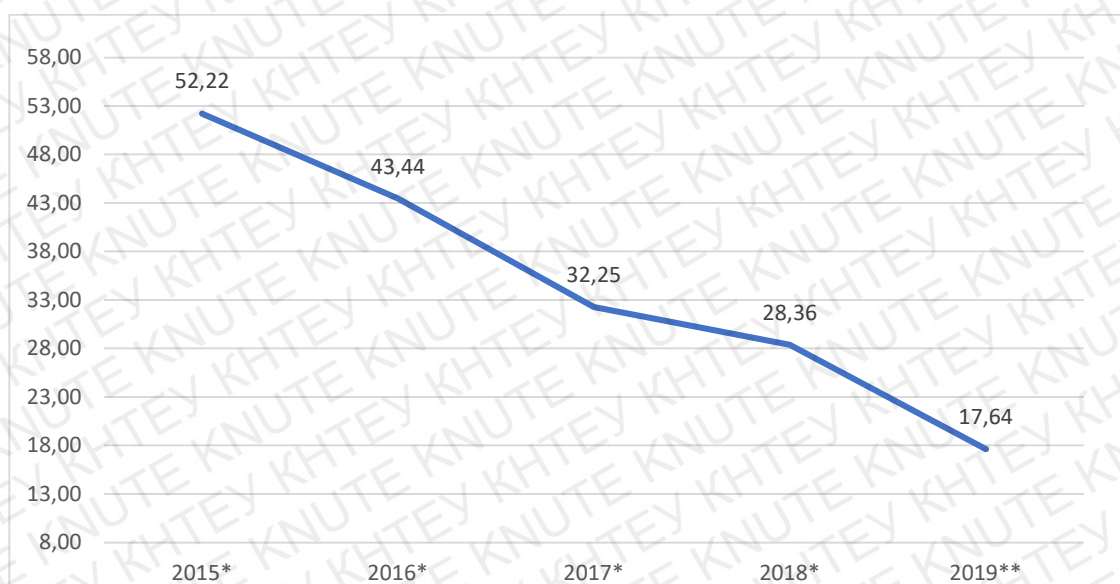

Рис 2.2. Динаміка частки капіталу в сумі пасивів банку АТ«АКБ «КОНКОРД» у 2015–2019 рр. *

Примітки: * складено автором на основі джерел [44,45,46,47,48].

Капітал банку вважається достатнім, а банк платоспроможним, якщо він покриває не менше 10% ймовірних збитків по активах, що зважені на величину кредитного ризику.

При недостатності капіталу його нарощення може йти:

- шляхом нарощення власного капіталу;
- шляхом диверсифікації (переструктурування) активів;
- продажу активів і скорочення бази порівняння [15].

Основним показником, що характеризує ефективність використання капіталу банку є прибутковість капіталу, яка розраховується за формулою:

$$POE = \frac{\Pi}{\overline{BK}} \times 100\% \quad (2.1)$$

де POE – прибутковість капіталу банку, %;

Π – сума отриманого прибутку банку за період, тис. грн.

$\overline{BK}$ – середньорічний обсяг капіталу банку за період, тис. грн.

Аналіз динаміки прибутковості власного капіталу АТ«АКБ «КОНКОРД» у 2015–2019 рр. проведемо у табл. 2.3.

Таблиця 2.3

**Динаміка прибутковості власного капіталу АТ«АКБ «КОНКОРД»
у 2015–2019 рр. (станом на 31.12)***

Статті, тис. грн.	Значення					Відносне відхилення, %		
	2015	2016	2017	2018	2019**	2016	2017	2018
Власний капітал	164 861	167 019	213 571	292 636	246 869	1,31	27,87	37,02
Прибуток(збиток)	1 356	2 158	1 552	10 617	32 810	59,14	-28,08	484,09
Прибутковість, %	0,82	1,29	0,73	3,1	13,29	57,32	-43,41	324,66

Примітки:

* складено автором на основі джерел [44,45,46,47,48].

** значення станом на 30.09 (через відсутність даних на кінець року)

Як бачимо, прибутковість власного капіталу АТ«АКБ «КОНКОРД» збільшувалась протягом всього 2017-2018 періоду завдяки зростанню розміру прибутку банку. Це свідчить про те, що капітал банку використовувався досить ефективно.

Другим показником, що характеризує здатність власного капіталу банку генерувати активи, є мультиплікатор власного капіталу, який розраховується за формулою:

$$M_{BK} = \frac{A}{BK}, \quad [32] \quad (2.2)$$

де M_{BK} – мультиплікатор власного капіталу; A – активи банку; BK – власний капітал.

Мультиплікатор власного капіталу показує, яка кількість гривні активів має бути забезпечена гривнею власного капіталу і, відповідно, яка частка банківських ресурсів може бути у формі боргових зобов'язань.

Мультиплікатор власного капіталу АТ«АКБ «КОНКОРД» в 2015-2019 рр. наведена в табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Мультиплікатор власного капіталу АТ«АКБ «КОНКОРД» в 2015-2019 рр.*

Статті	Значення					Відносне відхилення, %		
	2015	2016	2017	2018	2019**	2016	2017	2018
Власний капітал, тис. грн.	164 861	167 019	213 571	292 636	246 869	1,31	27,87	37,02
Активи, млн. грн.	316	385	661	1 032	1 400	21,80	71,99	56,00
Мультиплікатор	1,91	2,3	3,1	3,53	5,67	20,42	34,78	13,87

Примітки:

* складено автором на основі джерел [44,45,46,47,48].

** значення станом на 30.09 (через відсутність даних на кінець року)

Як бачимо, мультиплікатор власного капіталу АТ«АКБ «КОНКОРД» в 2015–2019 рр. збільшувався. Збільшення мультиплікатора капіталу свідчить про погіршення достатності капіталу банку. Це є негативною тенденцією в діяльності банку.

Коефіцієнт захищеності власного капіталу банку (K_3) розраховується за формулою:

$$K_3 = \frac{BK}{O_3}, [8] \quad (2.3)$$

де BK – власний капітал банку; O_3 – основні засоби банку.

Таблиця 2.5

Коефіцієнт захищеності власного капіталу АТ«АКБ «КОНКОРД» в 2015–2019 рр *

Статті	Значення					Відносне відхилення, %		
	2015	2016	2017	2018	2019**	2016	2017	2018
Капітал, млн. грн.	165	167	214	293	247	1,31	27,87	37,02
Основні засоби, тис. грн.	34 590	42 034	42 638	44 238	141 483	21,52	1,44	3,75
КЗ	4,77	3,97	5,01	6,62	1,74	-16,77	26,20	32,14

Примітки: * складено автором на основі джерел [44,45,46,47,48].

** значення станом на 30.09 (через відсутність даних на кінець року)

Як бачимо, коефіцієнт захищеності власного капіталу АТ«АКБ «КОНКОРД» в 2016–2018 рр збільшувався, а в 2015 р. і в 2019 р.– зменшився (див. рис.2.3).

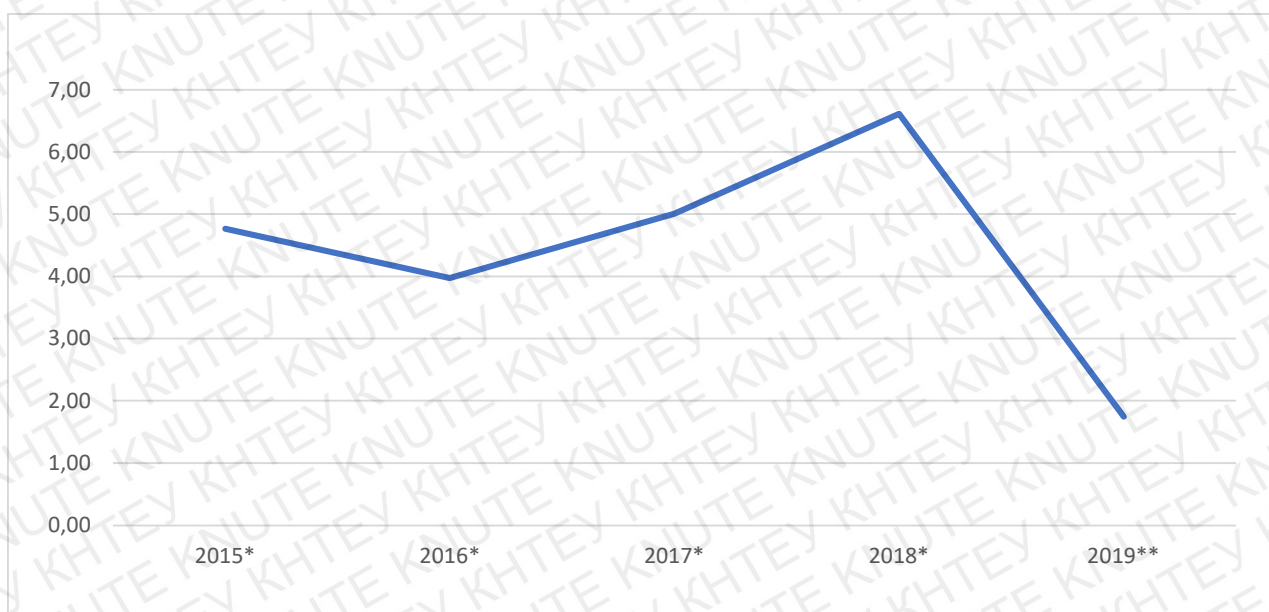

Рис. 2.3. Аналіз динаміки коефіцієнта захищеності власного капіталу АТ«АКБ «КОНКОРД» в 2015–2019 рр *

Примітки:

* складено автором на основі джерел [44,45,46,47,48].

** значення станом на 30.09 (через відсутність даних на кінець року)

Таким чином, формування капіталу АТ«АКБ «КОНКОРД» в 2015–2019 рр. здійснюється за рахунок власних коштів засновників, акціонерів у грошовій формі в національній та іноземній валютах.

2.2. Оцінка капіталу АТ «АКБ «Конкорд» за різними методами

Для аналізу капіталу банку, його динаміки та структури капіталу банку були взяті показники з фінансової звітності АТ «АКБ «КОНКОРД» [44,45,46,47,48].

Аналіз структури та динаміки цих показників зможе нам продемонструвати чи даний банк є надійним та стабільним. Також ми можемо зрозуміти чи потрібно збільшення власного капіталу банку чи він відповідає стандартам та вимогам чинного законодавства України та побачити наскільки діяльність цього банку є безпечною (чи не є цей банк у списку тих, які на грані банкрутства) для громадян.

На основі одного не системно важливого банку ми можемо зрозуміти на мікрорівні і саму ситуацію банківських установ у країні, а якщо нам необхідно буде ціла картинка ситуації банківських установ у країні, то необхідно аналізувати не один, а декілька (більше 50%) банків з різним ступенем важливості для країни, тобто як системно важливі так і не системно важливі банки, також як банки з приватним так і з колективним чи державним капіталом. Все це нам дасть більш реальне відображення ситуації та дасть можливість впевнитися чи в гарному або поганому фінансову стані банківська система та країна в цілому.

Найпершим будемо розглядати метод балансової вартості капіталу банку України. Для цього нам потрібні такі вихідні дані (табл 2.6)

Таблиця 2.6

Склад власного капіталу банку АТ«АКБ «КОНКОРД» в період 2015-2019 роки, тис. грн.

Статті	Залишки тис.грн. станом на 31.12				
	2015	2016	2017	2018	2019**
Статутний капітал	155 000	155 000	200 000	270 000	200 000
Резерви та фонди	8 505	9 861	12 019	13 571	14 059
Нерозподілений прибуток	1 356	2 158	1 552	9 065	32 810
Усього власного капіталу	164 861	167 019	213 571	292 636	246 869

Примітки:

* складено автором на основі джерел [44,45,46,47,48].

** значення станом на 30.09 (через відсутність даних на кінець року)

Проаналізувавши статті структури капіталу АТ «АКБ «КОНКОРД» з 2015 року по 2019 рр (станом на 31.12. кожного року, крім 2019 року станом на

30.09.19), можемо дійти висновку, що стаття «статутний капітал» в період з 2015 по 2016 роки незмінювалася, але вже з 2016 і 2019 році цей показник зріс на 45000 тисяч гривень, що обумовлено тим , що було збільшено НБУ вимоги щодо статутного капіталу банку; стаття «резерви та фонди» збільшується протягом всього періоду: 2015 рік – 8505 тис.грн. , 2016 рік – 9861 тис.грн., 2017 рік – 12019 тис.грн., 2018 рік – 13571 тис.грн.; стаття «нерозподілений прибуток » протягом всіх періодів показано нам, що банк має нерозподілений прибуток, який зріс від 1356 тис.грн. до 32810 тис.грн.

Склад власного капіталу банку АТ «АКБ «КОНКОРД» у 2018 році (станом на 31.12.), тис.грн наведена на рис 2.4.

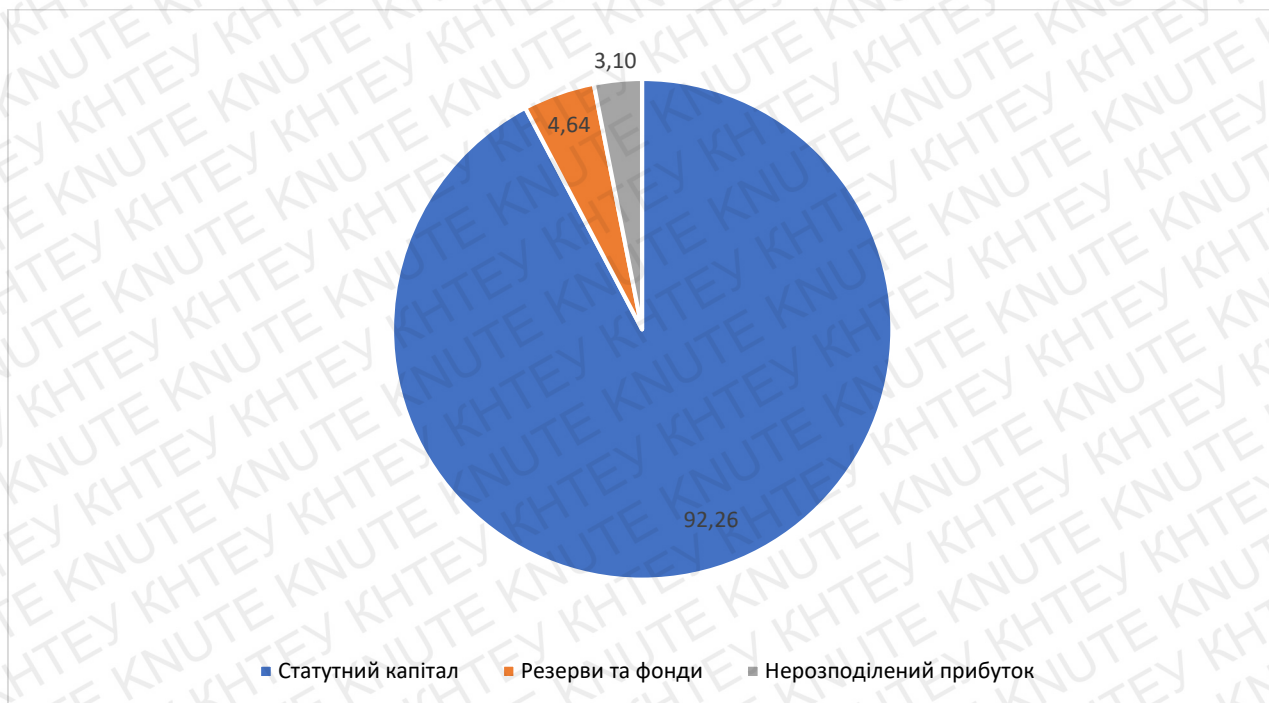

Рис. 2.4. Склад власного капіталу банку АТ «АКБ «КОНКОРД» у 2018 році (станом на 31.12.), тис.грн*

Примітки:

* складено автором на основі джерел [47].

Склад власного капіталу банку АТ «АКБ «КОНКОРД» у 2019 році (станом на 30.06.), тис.грн наведена на рис. 2.5.

Розмір капіталу банку є важливим показником його фінансового стану, який забезпечує його економічну самостійність і фінансову стабільність, а також використовується для здійснення банківських операцій та надання послуг з метою одержання прибутку.

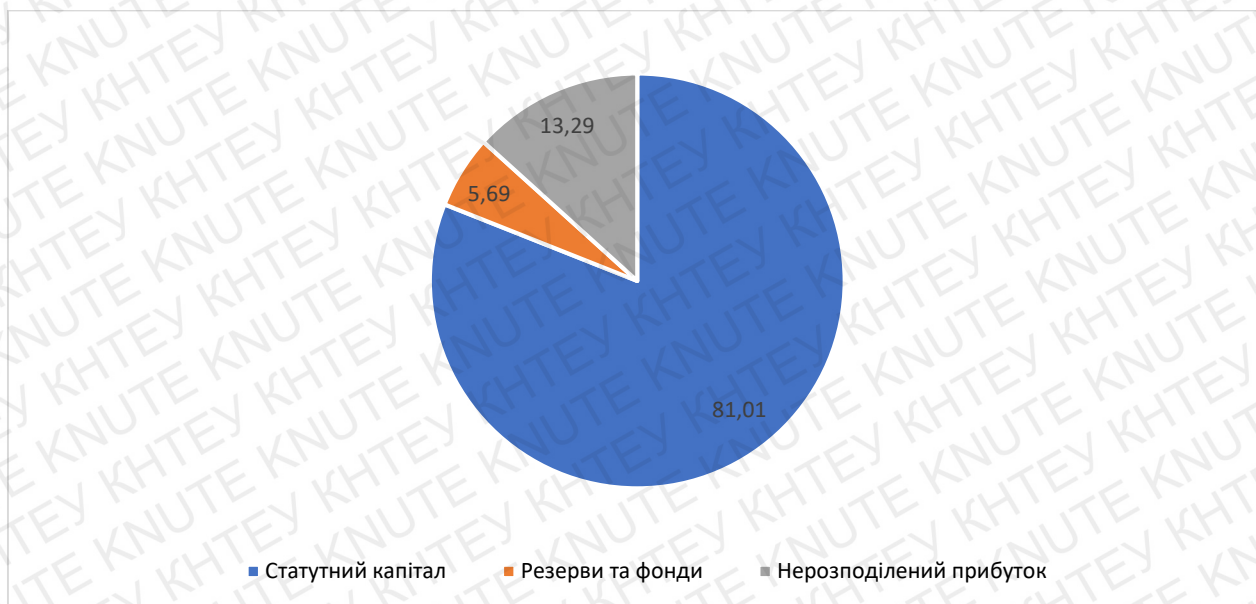

Рис. 2.5. Склад власного капіталу банку АТ «АКБ «КОНКОРД» у 2019** році, тис.грн*

Примітки: * складено автором на основі джерел [48].

** значення станом на 30.09

Капітал банку в процесі організації банківської діяльності одночасно виконує кілька функцій, що забезпечує підвищення ефективності банківських операцій, тобто збільшення суми отриманого прибутку. Динаміка складових капіталу АТ «АКБ «КОНКОРД» наведено в табл 2.7.

Таблиця 2.7

Динаміка власного капіталу АТ «АКБ «КОНКОРД» за 2015 – 2019 роки*

Статті	Залишки тис.грн. станом на 31.12					Темп приросту, %			
	2015	2016	2017	2018	2019**	2016	2017	2018	2019**
Статутний капітал	155 000	155 000	200 000	270 000	200 000	0	29,03	35	-25,93
Резерви та фонди	8 505	9 861	12 019	13 571	14 059	15,94	21,88	12,91	3,6
Нерозподілений прибуток	1 356	2 158	1 552	9 065	32 810	59,14	-28,08	484,1	261,94
Усього власного капіталу	164 861	167 019	213 571	292 636	246 869	1,31	27,87	37,02	-15,64

Примітки:

* складено автором на основі джерел [48].

** значення станом на 30.09

Динаміка капіталу банку АТ «АКБ «КОНКОРД» за 2015 – 2019 роки наведена на рис. 2.6.

Проаналізувавши динаміку власного капіталу банку, можемо дійти висновку, що стаття – Усього власний капітал – збільшується протягом періоду 2015- 2018 років. І зросла з 164861 тис.грн. в 2015 році до 292636 тис.грн. в 2018 році.

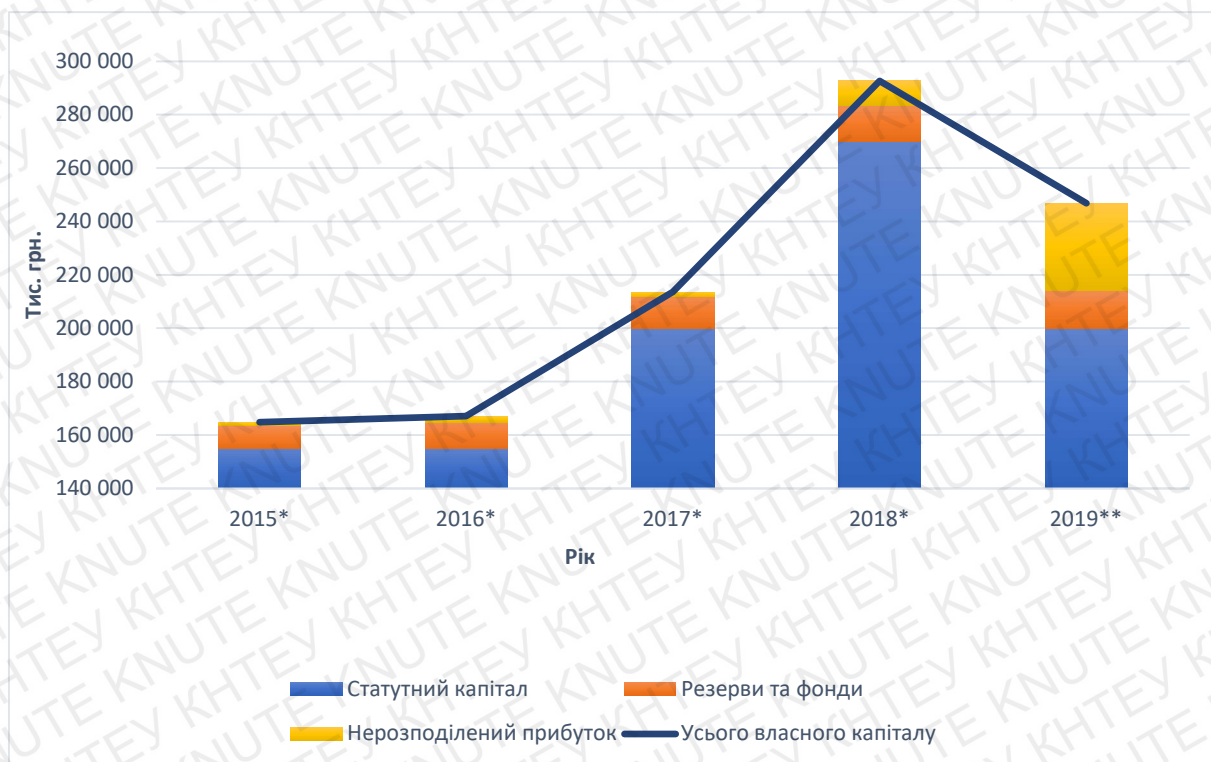

Рис 2.6 Динаміка обсягу власного капіталу банку АТ «АКБ «КОНКОРД» за 2015 – 2019 роки, тис.грн*

Примітки: * складено автором на основі джерел [44,45,46,47,48].

У 2018 році статутний капітал АТ«АКБ «КОНКОРД» складається з 200 тисяч акцій номінальною вартістю 1 тис. грн. зареєстрованих і повністю сплачених та 70 тисяч акцій номінальною вартістю 1 тис. грн. незареєстрованого статутного капіталу. Протягом 2018 року Банк не здійснював викупу власних акцій та не оголошував виплату дивідендів. У 2019 році власний капітал склав 246849 тис.грн.

Найбільший темп росту у 2016 році посідає стаття – Нерозподілений прибуток, його показник збільшився на 59,14%; найменший показник темпу росту в 2016 році становить стаття – Статутний капітал, він не змінився.

Найбільший темп росту у 2017 році посідає стаття – Статутний капітал, його показник збільшився на 29,03%; найменший показник темпу росту в 2017

році становить стаття - Нерозподілений прибуток, він знизився на 28,08%.

Найбільший темп росту у 2018 році посідає стаття – Нерозподілений прибуток, його показник збільшився на 484,09%; найменший показник темпу росту в 2016 році становить стаття – Резерви та фонди, він становить лише 12,91%.

Найбільший темп росту у 2019 році посідає стаття – Нерозподілений прибуток, його показник збільшився на 261,94%; найменший показник темпу росту в 2016 році становить стаття – Статутний капітал, він зменшився на 25,93%.

Таблиця 2.8

Структура власного капіталу банку України АТ«АКБ «КОНКОРД» у 2015–2019 рр. (станом на 31.12.), тис.грн. *

Статті	2015		2016		2017		2018		2019**	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Статутний капітал	155 000	94,02	155 000	92,80	200 000	93,65	270 000	92,26	200 000	81,01
Резерви та фонди	8 505	5,16	9 861	5,90	12 019	5,63	13 571	4,64	14 059	5,69
Нерозподілений прибуток	1 356	0,82	2 158	1,29	1 552	0,73	9 065	3,10	32 810	13,29
Усього власного капіталу	164 861	100,00	167 019	100,00	213 571	100,00	292 636	100,00	246 869	100,00

Примітки: * складено автором на основі джерел [44,45,46,47,48].

** значення станом на 30.09 (через відсутність даних на кінець року)

У даній таблиці чітко видно, на скільки тис.грн. коливалися статті. Але дивлячись на ситуацію вцілому, можна дійти висновку, що хоча і відбуваються зміни в статтях, але капітал залишається на рівні, відповідно до вимог НБУ, має не значні коливання до збільшення до 2018 року, а в 2019 році зменшився на 45767 тис.грн..

Як бачимо, найбільшу частку у структурі капіталу в 2015 році становив статутний капітал (94,02%), а найменшу – нерозподілений прибуток (0,82%). Найбільшу частку у структурі капіталу в 2016 році становив статутний капітал (92,80%), а найменшу – нерозподілений прибуток (1,29%). Найбільшу частку у структурі капіталу в 2017 році становив статутний капітал (93,65%), а найменшу

– нерозподілений прибуток (0,73%). Найбільшу частку у структурі капіталу в 2018 році становив статутний капітал (92,26%), а найменшу – нерозподілений прибуток 3,10%). Найбільшу частку у структурі капіталу в 2019 році становив статутний капітал (81,01%), а найменшу – резерви та фонди (5,69%).

Акції в обігу банку станом на 01.01.2015 наведено в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Акції в обігу банку АТ «АКБ «КОНКОРД» станом на 01.01.2015-2019 років*

Найменування статті	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
	Кількість акцій в обігу, тис.шт				Прості акції, шт			
Залишок на початок попереднього періоду	120	130	155	200	120000	130000	155000	200000
Випуск нових акцій (паїв)	10	25	45	0	10000	25000	45000	0
Залишок на кінець попереднього періоду (залишок на початок звітнього періоду)	130	155	200	200	130000	155000	200000	200000
Залишок на кінець звітнього періоду	130	155	200	200	130000	155000	200000	200000

Примітки:

* складено автором на основі джерел [44,45,46,47,48].

На початку 2015 року, для збільшення статутного капіталу, АТ «АКБ «КОНКОРД», відповідно до норм встановлених Національним банком України оголосив додатковий випуск акцій на 25 000 тис. грн. шляхом приватного розміщення 25 тис. штук простих іменних акцій у бездокументарній формі існування, номінальною вартістю 1 000 грн.

Фактичного розміщення акцій, випуску за умовами опціонів і контрактів з продажу, станом на 01.01.2016 не здійснювалося.

18 листопада 2016 року було об'явлено АТ «АКБ «КОНКОРД» додатковий випуск акцій на 45 млн. грн. шляхом приватного розміщення 45 тис. штук простих іменних акцій у бездокументарній формі існування, номінальною вартістю 1 тис. грн. Фактичне розміщення акцій за звітний період не здійснювалося.

Починаючи з 01.01.2018 та до 01.10.2019 змін в статутному капіталі через емісійні різниці не відбувалося.

Як змінювався статутний капітал в період з 2015 по 2019 рік, пропонуємо переглянути на рис 2.7.

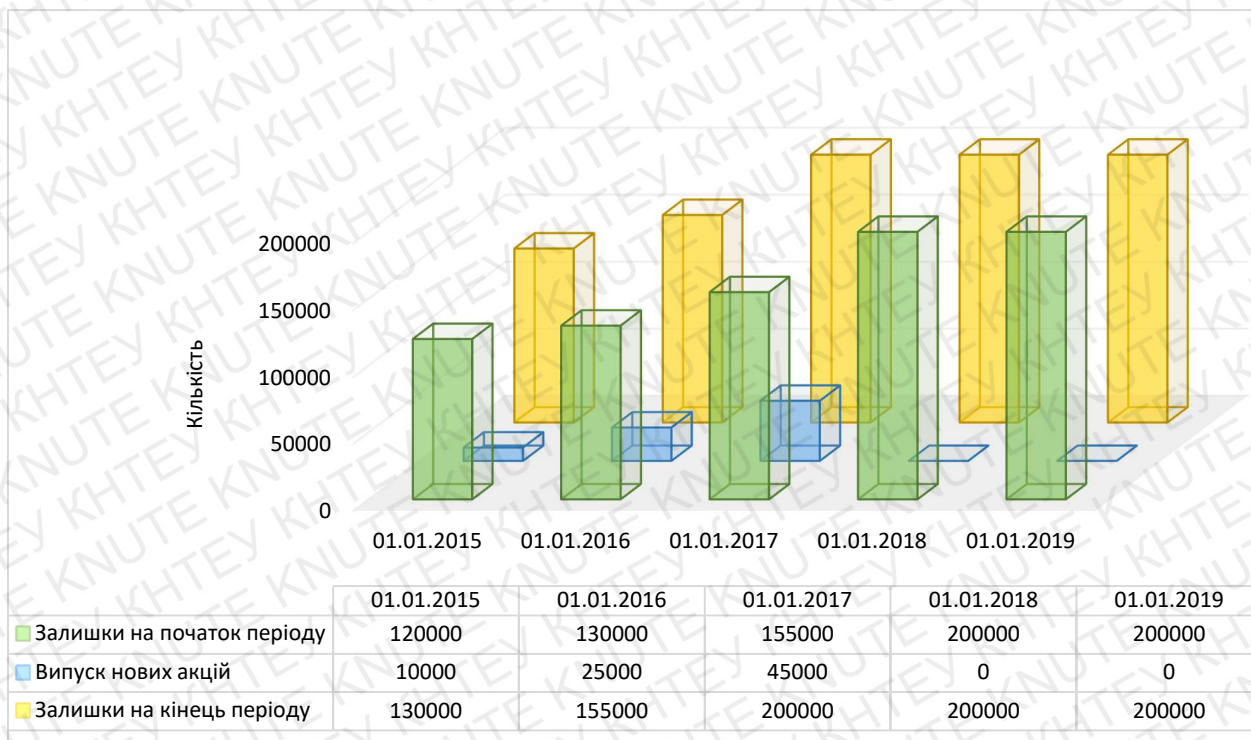

Рис 2.7 Акції банку АТ«АКБ «КОНКОРД», що перебувають в обігу станом на 01.01.2015 – 2019 роки*

Примітки:

* складено автором на основі джерел [44,45,46,47,48].

Акції надавали їх власникам право на отримання частини прибутку Банку у вигляді дивідендів, на участь в управлінні Банком, на отримання частини майна Банку у разі його ліквідації та інші права, передбачені законом, що регулює питання створення, діяльності та припинення акціонерних товариств з урахуванням особливостей, визначених Законом України "Про банки і банківську діяльність".

Прості акції надають їх власникам однакові права. Прості іменні акції не підлягають конвертації у привілейовані акції або інші цінні папери банку.

Наступним методом оцінювання капіталу банку є ринковий. Але АТ «АКБ «КОНКОРД» не продає вільно свої акції на ринку банківських послуг. Тому за приклад, візьмемо АТ «Райффайзен Банк Аваль»

Пропоную переглянути порівняння статутного капіталу АТ «Райффайзен Банк Аваль» за двома методами : балансним та ринковим методом оцінювання капіталу банку. Визначаємо кількість і ціну продажу однієї акції на ринку – для ринкового методу.

Таблиця 2.10

Порівняння статутного капіталу АТ «Райффайзен Банк Аваль» за двома методами, млн.грн.

Рік	Вартість ринкового статутного капіталу	Балансовий статутний капітал	Різниця
2015	2101	3002	-901
2016	8000	6154	1846
2017	17848	6154	11694
2018	19079	6154	12925
2019	19386	6154	13232

Примітки:

* складено автором на основі джерел [44,45,46,47,48].

На сьогодні представлена така кількість акцій : в 2015 році – 30020 млн.акцій, починаючи з 2016 і до 2019 році – 61540 млн.штук. Ринкова вартість акцій в 2015 році – 7 копійок за штуку, в 2016 році – 13 коп за шт., у 2017 році – 29 коп. за шт., у 2018 році – 31 коп. за шт., у 2019 році 32 коп. за штуку.

У табл. 2.10 ми бачимо, що у 2015р. статутний капітал ,розраховний за ринковим методом, був менший за балансовий, оскільки ринкова вартість акцій була менша за номінальну. У всіх інших роках ми бачимо протилежне, тому що ринкова вартість акцій була вища за номінальну.

Наступним методом оцінювання капіталу банку є метод «регулюючих проводок». Норматив адекватності регулятивного капіталу (норматив платоспроможності) відображає здатність Банку своєчасно і в повному обсязі розрахуватися за своїми зобов'язаннями, що впливають із торговельних, кредитних або інших операцій грошового характеру.

більша частка ризику, що її приймають на себе власники Банку; і навпаки: чим нижче значення показника, тим більша частка ризику, що її приймають на себе кредитори/вкладники Банку.

Норматив адекватності регулятивного капіталу (Н2) встановлюється для запобігання надмірному перекладанню Банком кредитного ризику та ризику неповернення банківських активів на кредиторів/вкладників Банку див. табл. 2.11.

Значення нормативу достатності регулятивного капіталу розраховується відповідно до діючих нормативних положень НБУ.

Основні методи зниження ризику втрати платоспроможності:

- збільшення обсягу регулятивного капіталу;
- заміна активів з великим ризиком на активи з меншим ризиком зі збереженням досягнутої величини прибутковості активів (рентабельності активів).

Обчислення та контроль нормативів капіталу Банку здійснюється щоденно управлінням з питань аналізу та управління ризиками. Результати за місяць надаються щомісячно КУАП. КУАП, на підставі цих даних приймає рішення щодо оцінки цих ризиків. Наглядова рада визначає загальну стратегію управління ризиками в Банку, а Правління Банку впроваджує тактику її реалізації, затверджує методологію оцінки ризиків, перевіряє компетентність персоналу з питань ризиків. Служба внутрішнього аудиту Банку не бере безпосередньої участі у процесі ризик-менеджменту, її роль зводиться до оцінки адекватності системи управління ризиками потребам Банку, аудиту процесів, процедур і методик по ризикам, виявлення ризиків та недоліків в системі внутрішнього контролю та надання відповідних рекомендації щодо удосконалення процесу управління ризиками.

Нормативне значення нормативу Н2 діючих банків має бути не меншим, ніж 10 відсотків [4]. Норматив Н2 обчислюється за формулою:

$$H2 = PK / A * 100\% \quad (2.4)$$

де PK – регулятивний капітал банку; A – активи банку зважені на ризик

Таблиця 2.11

**Нормативні значення показників Н1 – розмір регулятивного капіталу та Н2 – адекватності регулятивного капіталу АТ«АКБ
«КОНКОРД» ***

Норматив капіталу	Нормативне значення	01.01.2015	01.01.2016	01.01.2017	01.01.2018	01.01.2019
Н1, тис.грн		130000	155000	155000	200000	20000
Н2, %	не менше 10%	57,54	63,39	56,69	37,81	34,3

Примітки:

* складено автором на основі джерел [44,45,46,47,48].

Зміни показника Н2 показані на рис. 2.13, де чітко видно, що показник у 2016 році мав пікову позицію 63,39%, а починаючи з 2017 року пішов на спад, тому станом на 01.01.2019 становить 34,3%, що значно перевищує межу норми, так, як Національним банком України встановлено ліміт цього показника повинен бути не менше 10%.

Відповідно до існуючих вимог до капіталу, встановлених Національним банком України, банки станом на 01 січня 2018 та на 01.01.2019 року повинні дотримуватися наступних вимог:

- мінімального розміру регулятивного капіталу (Н1) – 200 000 тис. грн.;
- співвідношення регулятивного капіталу до активів, зважених на ризик («норматив адекватності регулятивного капіталу»), на рівні, що є вищим за обов'язкове мінімальне значення, - 10%.

Дотримання цих вимог показує нам, що банк працює та виконує вказівки встановлені Національним банком України.

Це свідчить про те, що банк може покрити негативні наслідки різноманітних ризиків, які беруть на себе в процесі своєї діяльності, та забезпечення захисту вкладів, фінансової стійкості й стабільної діяльності банків. Норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу, який є в нормі, відображає здатність банку своєчасно і в повному обсязі розрахуватися за своїми зобов'язаннями, що впливають із торговельних, кредитних або інших операцій грошового характеру.

Однією із причин суттєвого перевищення показника є доходна частина банку, тобто доходи переважають значно над витратами (див табл 2.12).

Таблиця 2.12

Звіт про прибутки та збитки АТ «АКБ «КОНКОРД» за 2018 рік

Процентні доходи	109410
Комісійні доходи	74301
Чистий прибуток від операцій з іноземною валютою	7812
Інші операційні доходи	2619
Чистий прибуток від операцій з фінансовими інструментами	1893
Чистий прибуток від припинення визнання фінансових активів, які обліковуються за амортизаційною собівартістю	1723
Доходи, які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою вищою або нижчою, ніж ринкова	1643
Усього доходи	199401
Інші адміністративні та операційні витрати	72444
Витрати на виплати працівникам	51106
Процентні витрати	32028
Комісійні витрати	12821
Витрати зносу та амортизації	8348
Чистий збиток від зменшення корисності фінансових активів	5829
Чистий збиток від переоцінки іноземної валюти	2812
Витрати на податок на прибуток	2627
Чистий прибуток від зменшення резервів за зобов'язаннями	1641
Усього витрати	189656
Прибуток за рік	9745

Примітки:

* складено автором на основі джерел [44,45,46,47,48].

Норматив достатності основного капіталу (НЗ) станом на 01.11.2019 рік становить 13,12%. За нормативним значенням він повинен бути не менше 7%.

Для збільшення прибутку банку необхідно збільшувати процентні та комісійні доходи, а також зменшувати інші адміністративні та операційні витрати, витрати на виплати працівникам, процентні та комісійні витрати.

Зміни нормативу Н2 наведено на рис 2.8.

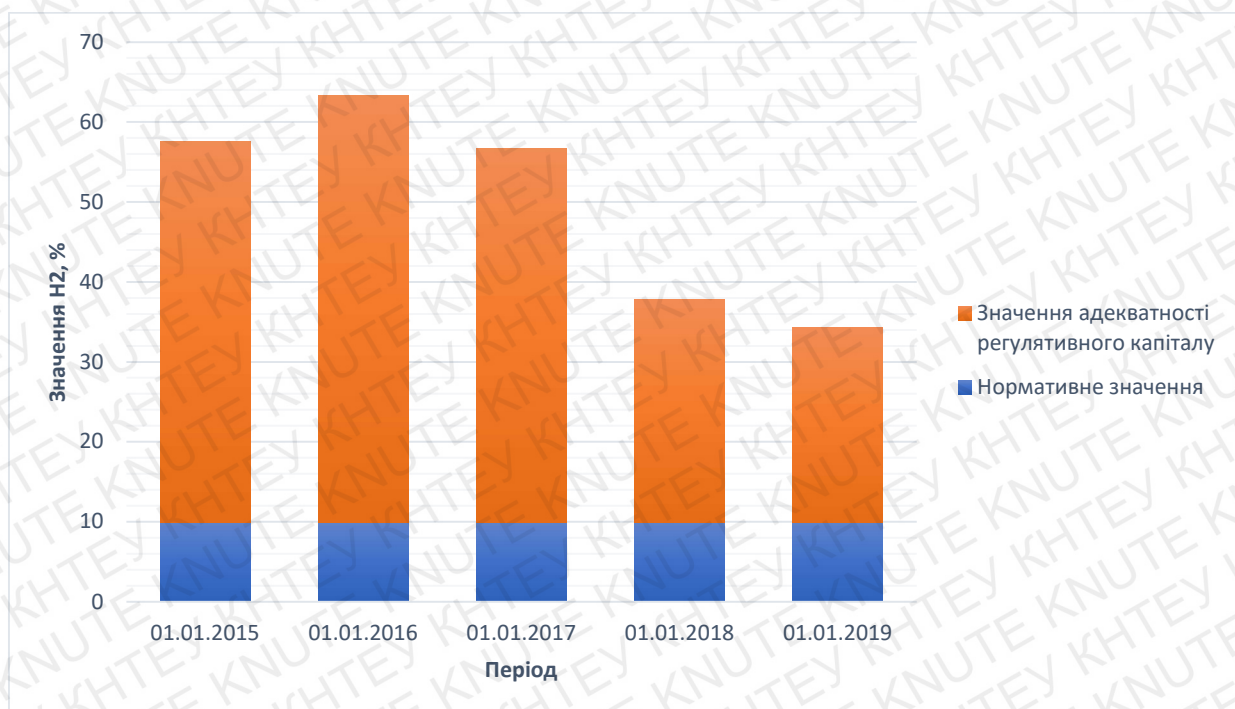

Рис 2.8. Зміна нормативу Н2 в період з 2015 по 2019 роки*

Примітки:

* складено автором на основі джерел [44,45,46,47,48].

Відповідно до існуючих вимог до капіталу, встановлених Національним банком України, банки станом на 01.01.2019 року повинні дотримуватися наступних вимог:

- мінімального розміру регулятивного капіталу (Н1) – 200 000 тис. грн.;
- співвідношення регулятивного капіталу до активів, зважених на ризик («норматив адекватності регулятивного капіталу»), на рівні, що є вищим за обов’язкове мінімальне значення, -10%.

Дотримання цих вимог показує нам, що банк працює та виконує вказівки встановлені Національним банком України.

Це свідчить про те, що банк може покрити негативні наслідки різноманітних ризиків, які беруть на себе в процесі своєї діяльності, та забезпечення захисту вкладів, фінансової стійкості й стабільної діяльності банків.

Норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу, який є в нормі, відображає здатність банку своєчасно і в повному обсязі розраховуватися

за своїми зобов'язаннями, що впливають із торговельних, кредитних або інших операцій грошового характеру.

Таблиця 2.13

Структура регулятивного капіталу станом на 01.01.2019 (тис. грн.)*

Стаття	Сума
Основний капітал	273 094
фактично сплачений зареєстрований статутний капітал	200 000
внески за незареєстрованим статутним капіталом,	70 000
розкриті резерви, створені або збільшені за рахунок нерозподіленого прибутку	13 571
зменшення ОК:	(10 477)
- нематеріальні активи за мінусом суми зносу	(8 417)
- капітальні вкладення у нематеріальні активи	(1 380)
- непокриті збитки минулих років	(680)
Додатковий капітал	16 620
- розрахунковий прибуток поточного року (Рпр/п)	16 620
• результати звітнього року	20 351
• непокритий кредитний ризик	(3 466)
• доходи, не отримані понад 30 днів з дати їх нарахування, строк погашення яких не минув	(390)
• нараховані доходи, строк сплати яких згідно з договором минув	(3 282)
• частина суми сформованого резерву за активною банківською операцією, що належить до нарахованих доходів, які не отримані понад 30 днів	3 407
Усього регулятивного капіталу	289 714

Примітки:

* складено автором на основі джерел [44,45,46,47,48].

ПАТ «КОНКОРД» постійно дотримувався всіх вимог щодо регулятивного капіталу.

Для виконання вимог щодо мінімального розміру регулятивного капіталу, у квітні 2017 року за рахунок акціонерних внесків статутний капітал було збільшено на 45 000 тис. грн. і станом на 28 квітня 2017 року його значення становило 200 000 тис. грн. Протягом 2017 року Національним банком України до порядку розрахунку регулятивного капіталу були внесені зміни, які призвели до змін у структурі регулятивного капіталу.

На сьогоднішній день, мінімальний розмір регулятивного капіталу становить 200 000 тис.грн.

Таблиця 2.14

Структура регулятивного капіталу станом на 01.01.2018 (тис. грн.)*

Стаття	Сума
Основний капітал	202 606
фактично сплачений зареєстрований статутний капітал	200 000
розкриті резерви, створені або збільшені за рахунок нерозподіленого прибутку	12 019
зменшення ОК:	(9 413)
- нематеріальні активи за мінусом суми зносу	(5 034)
- капітальні вкладення у нематеріальні активи	(2 515)
Додатковий капітал	
- розрахунковий збиток поточного року (Рпр/з)	(1 864)
• результати звітного року	1 552
• непокритий кредитний ризик	(3 297)
• доходи, не отримані понад 30 днів з дати їх нарахування, строк погашення яких не минув	109
• нараховані доходи, строк сплати яких згідно з договором минув	(1 651)
• частина суми сформованого резерву за активною банківською операцією, що належить до нарахованих доходів, які не отримані понад 30 днів	1 423
Усього регулятивного капіталу	202 606

Примітки:

* складено автором на основі джерел [44,45,46,47,48].

Аналізуючи дані цих таблиць 2.14 та 2.13, можу зробити висновок, по певних статтях структури регулятивного капіталу, що:

- Основний капітал збільшився з 202606 тис.грн до 273094 тис.грн на 70488 тис.грн (26%).
- Розкриті резерви, створені або збільшені за рахунок нерозподіленого прибутку з 12019 тис.грн до 13571 тис.грн на 1552 тис.грн (1,13%).
- Зменшення основного капіталу з (9413) тис.грн до (10477) тис.грн на (1064) тис.грн . Тобто зменшення відбулося додатково ще на 1,11%.
- Розрахунковий прибуток/збиток поточного року. У 2018 році збиток сягнув 1864 тис.грн, а у 2019 прибуток був 16620 тис.грн.

- Результати звітнього року збільшилися з 1552 тис.грн до 20351 тис.грн на 18799 тис.грн (92,38%)
- Непокритий кредитний ризик збільшився з (3297) тис.грн до (3466) тис.грн на (169) тис.грн.
- Доходи, не отримані понад 30 днів з дати їх нарахування, строк погашення яких не минув зменшилися від 109 тис.грн до (390)тис.грн.
- Нараховані доходи, строк сплати яких згідно з договором минув збільшилися від (1651) тис.грн до (3282)тис.грн..
- Частина суми сформованого резерву за активною банківською операцією, що належить до нарахованих доходів, які не отримані понад 30 днів збільшилася від 1423 тис.грн до 3407 тис.грн.

Контроль за дотриманням нормативів капіталу АТ «АКБ «КОНКОРД» здійснюється щоденно управлінням ризик-менеджменту. Для забезпечення дотримання вимог не тільки в даний час, але і в майбутньому управління ризик-менеджменту щоквартально надає на правління Банку та наглядову раду Звіт про стан та тенденції ризиків АТ «АКБ «КОНКОРД», який містить розрахунок щодо можливих змін та дотримання вимог достатності (адекватності) регулятивного капіталу з урахуванням сукупного ризик-апетиту Банку.

Наглядова рада визначає загальну стратегію управління ризиками в Банку, а правління Банку впроваджує тактику її реалізації, затверджує методологію оцінки ризиків, перевіряє компетентність персоналу з питань ризиків.

Служба внутрішнього аудиту Банку не бере безпосередньої участі у процесі ризик менеджменту, її роль зводиться до оцінки адекватності системи управління ризиками потребам Банку, аудиту процесів, процедур і методик по ризикам, виявлення ризиків та недоліків в системі внутрішнього контролю та надання відповідних рекомендації щодо удосконалення процесу управління ризиками. Отже, статутний капітал Банку сформовано відповідно до вимог Закону України «Про банки і банківську діяльність» з грошових коштів акціонерів, внесених внаслідок придбання ними простих іменних акцій за номінальною вартістю.

Акції надають їх власникам право на отримання частини прибутку Банку у вигляді дивідендів, на участь в управлінні Банком, на отримання частини майна Банку в разі його ліквідації та інші права, передбачені законом, що регулює питання створення, діяльності та припинення акціонерних товариств з урахуванням особливостей, визначених Законом України «Про банки і банківську діяльність».

Прості акції надають їх власникам однакові права. Прості іменні акції не підлягають конвертації у привілейовані акції або інші цінні папери банку.

Статутний капітал АТ«АКБ «КОНКОРД» складається з 200 тисяч акцій номінальною вартістю 1 тис. грн. зареєстрованих і повністю сплачених та 70 тисяч акцій номінальною вартістю 1 тис. грн. незареєстрованого статутного капіталу.

Протягом 2018 року Банк не здійснював викупу власних акцій та не оголошував виплату дивідендів.

Прибуток, отриманий за результатами 2017 року, Загальними зборами акціонерів в повному розмірі було направлено до резервного фонду Банку.

На сьогодні ще одним способом оцінювання капіталу банку є стрес – тестування, проведене Національним банком України у 2018-2019 роках. Їх результати навели Департамент фінансової стійкості. З них випливає, що потреба в капіталі, що виникає у перший рік за базовим сценарієм стрес-тестування, має бути покрита шляхом виконання плану капіталізації до кінця березня 2019 року. Потреба, що виникає за несприятливим сценарієм у прогностичному періоді, має бути покрита шляхом виконання планів реструктуризації до кінця 2019 року.

Отже, в 2018 році із 24 банків, що пройшли стрес-тестування, потребу в капіталі мали 13 установ на загальну суму 42,1 млрд грн.

Без урахування ВТБ Банку, який було визнано неплатоспроможним, потреба становила 34,7 млрд грн. З урахуванням заходів, здійснених банками та верифікованих Національним банком, на кінець 2018 року потреба знизилась до 19,7 млрд грн.

З 13 банків повністю закрили потребу в капіталі за несприятливим сценарієм чотири банки: ПУМБ, Універсал Банк, банк "Восток" та Сбербанк.[51]

Ще три банки більше ніж на половину виконали плани реструктуризації: "Південний", Альфа-банк та Ощадбанк. Інші банки мають час до кінця 2019 року на повне виконання планів реструктуризації.[51]

У 2019 році : Найбільшу (за абсолютною сумою) потребу в покритті браку капіталу зараз відчуває державний Укрексімбанк – 10,973 млрд грн. Згідно з оприлюдненими даними, вирішити цю проблему банк має виконанням плану реструктуризації до кінця наступного року. НБУ зазначає, що друга за величиною нестача капіталу була встановлена у ВТБ Банку, "дочки" однойменного російського державного банку, однак цю фінустанову вже визнано неплатоспроможною.[51]

Після проведених банками заходів лише один із них потребує прямої докапіталізації у першому кварталі 2019 року – Мегабанк на 611 млн грн. Цій же фінустанові необхідно шляхом виконання плану реструктуризації до кінця наступного року покрити ще 2,266 млрд грн нестачі капіталу, що є другим після Укрексімбанку показником.

Крім того ще шість банків повинні ліквідувати сумарно 6,5 млрд грн нестачі капіталу виконанням планів реструктуризації до 31 грудня 2019 року: "Кредит-Дніпро" – 2,078 млрд грн, Ощадбанк – 1,588 млрд грн, Альфа-Банк – 1,051 млрд грн, Банк інвестицій та заощаджень – 1,046 млрд. грн., Промінвестбанк, підконтрольний російському державному ВЕБ, – 599 млн грн і "Південний" – 169 млн грн.[51] З урахуванням заходів, здійснених банками і верифікованих НБУ, на кінець 2018 року ця цифра знизилася до 19,7 млрд грн.

Він наголошує, що в інших банків є час до кінця 2019 року на повне виконання планів реструктуризації. У рамках відповідного плану допускаються заходи з покращення якості кредитного портфеля, реструктуризація кредитів (зокрема, відповідно до закону "Про фінансову реструктуризацію"), посилення застав, стягнення застав за проблемними кредитами, продаж непрофільних активів, оптимізація операційних витрат та інші заходи. Національний банк планує і надалі здійснювати оцінку стійкості банків та банківського сектору та публікувати її результати у розрізі фінустанов.[51]

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ОЦІНЮВАННЯ КАПІТАЛУ БАНКУ

3.1. Світовий досвід оцінювання капіталу банку

На даний час одним із найбільш актуальних завдань усієї банківської спільноти є необхідність імплементації в практичну банківську діяльність нових рекомендацій Базельського комітету та ознаменували собою перехід до нової епохи у сфері розвитку світової банківської системи (що передбачає поступову відмову від загальних, жорстких методів регулювання ризиків банківської діяльності та запровадження опосередкованих, економічних методів, відомих ще й як «стимулююче регулювання»), а також відкрили нові шляхи до подальшого поглиблення та прискорення глобалізаційних процесів. Зважаючи на надзвичайну важливість зазначених нововведень не лише для банків, банківських систем та економік на рівні окремих країн, але й у підсумку для економічних процесів в усьому світі, виникає гостра необхідність у проведенні всебічних досліджень впливу Базеля II на національну економіку з метою реалізації якомога більшої кількості переваг та уникнення небажаних негативних наслідків здійснених змін, наприклад таких, як збільшення конкурентних переваг іноземних банків в Україні, чисельність яких останнім часом досить висока [16]. Та поряд з цим поки що недостатньо дослідженими є питання аналізу проблем та викликів, які з'являються перед українськими банками у зв'язку із запровадженням положень Базеля II і можуть загрожувати всій банківській системі та економіці країни в цілому.

Необхідність у змінах існуючих правил оцінки достатності капіталу банків визрівала вже давно. Поява нових пропозицій Базельського комітету була обумовлена, в першу чергу, критикою недоліків угоди по капіталу 1988 р. (Базель I) з боку банків, регулюючих органів і науковців, а також значним прогресом у внутрішньобанківських методиках і технологіях оцінки кредитного ризику і все більшою значимістю операційного ризику в банківській діяльності. Загальною тенденцією останнього десятиліття у сфері державного регулювання

банківського капіталу є поступова відмова від єдиних вимог до всіх банків на користь так званого «меню» альтернативних підходів, які розрізняються за ступенем складності, точності оцінки ризиків та економічної привабливості для банків [8]. Саме цей принцип альтернативності підходів до оцінки кредитного, ринкового та операційного ризиків покладений в основу нової Базельської угоди по капіталу, впровадження якої мало б сприяти досягненню таких цілей:

- стимулювання банків до постійного удосконалення своїх методик і процедур оцінки та управління кредитним ризиком;
- підвищення гнучкості і точності відображення ризику в нормативах достатності банківського капіталу, зокрема шляхом включення в них операційного ризику;
- скорочення розриву між мінімальними вимогами до достатності капіталу (regulatory capital) та економічною оцінкою потреби банків у капіталі (economic capital) [29].

Основною метою Базеля II в глобальному вимірі є підвищення надійності, стабільності та прозорості міжнародної банківської системи на основі впровадження передової практики управління ризиками. Цієї мети можна досягнути за допомогою дотримання трьох компонентів (опор) Базеля II:

- 1) розрахунку капіталу,
- 2) контролю з боку нагляду,
- 3) ринкової дисципліни.

Такий поділ документа дає можливість країнам поетапно впроваджувати нові вимоги Базельської угоди. На рівні окремо взятого банку Базель II спрямований на створення чутливого до ризиків робочого каркасу, який надасть можливість розподіляти капітал точно у відповідності з існуючими та можливими ризиками. При цьому ефективне управління капіталом, краще розуміння ризиків та, відповідно, управління ними мають у підсумку збільшити дохід банків [27].

Усвідомлюючи всю важливість та необхідність упровадження нових положень Базельського комітету, Національний банк України визначив цілу

низку стратегічних напрямів розвитку банківського нагляду на сучасному етапі, реалізація яких безпосередньо стосується виконання нових міжнародних стандартів. Серед них, зокрема, можна виділити такі:

- підвищення прозорості банківської системи, рівня концентрації та якості банківського капіталу (однією з основних вимог до банків має стати дотримання відповідного рівня транспарентності згідно з рекомендаціями Базельського комітету: розкриття інформації про реальних власників, афілійованих осіб, процеси управління ризиками тощо);
- проведення підготовчої роботи для впровадження Базеля II, забезпечення підготовки та підвищення кваліфікації фахівців банківського нагляду і банків відповідно до потреб розвитку банківського нагляду, зокрема, з питань нагляду на основі оцінки ризиків, впровадження Базеля II тощо.

Перші кроки щодо виконання поставлених НБУ стратегічних завдань у рамках запровадження Базеля II вже зроблені.

Так, одним із заходів, спрямованих на підвищення прозорості банківської системи, було внесення змін до Інструкції «Про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України», які передбачають необхідність розкриття інформації про управління ризиками, управління банком та його платоспроможність у примітках до фінансової звітності.

У подальшому планується розширити перелік інформації, обов'язкової до розкриття, з метою більшої відповідності вимогам Базельської угоди про капітал [26].

Ще одним нововведенням НБУ є запровадження в «Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні» буферів капіталу (що вимагає Базель III), однак необхідність їх формування настане для банків починаючи з 2020 р.

Банк формує буфери капіталу, а саме:

- буфер запасу (консервації) капіталу;
- контрциклічний буфер [4].

Банк формує буфери капіталу понад нормативне значення нормативу достатності основного капіталу (НЗ).

Буфер запасу (консервації) капіталу розраховується від загального обсягу ризику. Банк формує буфер запасу (консервації) капіталу починаючи з:

- 01 січня 2020 року - у розмірі 0,625 відсотка;
- 01 січня 2021 року - у розмірі 1,25 відсотка;
- 01 січня 2022 року - у розмірі 1,875 відсотка;
- 01 січня 2023 року - у розмірі 2,5 відсотка [2].

Контрциклічний буфер капіталу розраховується від загального обсягу ризику в розмірі 0 - 2,5 відсотка.

Розмір контрциклічного буфера капіталу встановлюється за рішенням Правління Національного банку в разі значної кредитної активності банків із урахуванням ризиків, пов'язаних із надмірним зростанням кредитування. Зазначена інформація завчасно розміщується на сторінці Офіційного інтернет-представництва Національного банку та має містити відомості, зокрема щодо розміру буфера, дати запровадження буфера в установленому розмірі.

Тобто, в Україні йде паралельна робота щодо впровадження і Базеля II, і Базеля III.

Згідно з рішенням Базельського комітету з банківського нагляду, зміни до Базельських рекомендацій («Базель III») мали на меті такі основні цілі:

- зміцнити міжнародні нормативи з управління капіталом та ліквідністю для створення більш стійкого банківського сектору[50];
- покращити здатність банківського сектору долати наслідки фінансових та економічних криз і таким чином знизити ризик розповсюдження цих проблем з фінансового у реальний сектор економіки.

Хоча зміни, внесені в «Міжнародну конвергенцію визначення капіталу та стандартів капіталу: нові підходи» не є кардинальними, але їх запровадження має інноваційний характер, який полягає в наступному:

- зміна підходів до фінансового управління та ризик-менеджменту шляхом підвищення стандартів управління ризиками, ступеня інтеграції управління фінансами та ризиками банківських установ[50].;
- забезпечення стабільної бази та необхідних резервів для протистояння всіляким ризикам та кризам;

- можливість формування більш повної, консолідованої картини бізнесу для акціонерів та менеджменту.

Що стосується самих змін, то їх можна поділити на такі напрями:

- підвищення якості та розміру капіталу – в документі суттєво посилюються вимоги до структури та якості капітальної бази банку для підвищення здатності банків поглинати збитки як при нормальному, так і при ліквідаційному сценарії, забезпечення антициклічними механізмами: пропонуються нові мінімальні вимоги до власного капіталу та капіталу першого рівня, нові вимоги до капіталу першого та другого рівнів, поступовий відхід від різноманітних гібридних інструментів, перелік можливих вирахувань з капітальної бази [50];

- нові стандарти управління ліквідністю, підвищення покриття короткострокової ліквідності – «Базель III» визначає вимоги до ліквідності, стандарти ліквідності, мінімальні вимоги до ліквідності, систему моніторингових інструментів[50].

- підвищення стабільного довгострокового фінансування – «Базель III» вводить коефіцієнт Net Stable Funding Ratio (NSFR) для стимулювання та мотивування банків на залучення стабільних джерел фінансування власних операцій, а також з метою зниження залежності від короткострокового фінансування;

- повномасштабне охоплення ризиків та покриття ризиків – «Базель III» передбачає повне покриття ризиків, збільшуючи вимоги до капіталу на покриття ризиків, які недостатньо відображені у «Базелі II», передбачає збільшення вимог до торгових портфелів банків, сек'юритизаційних операцій та угод з похідними цінними паперами [50];

- регулювання системних фінансових інститутів – «Базель III» вводить додаткові вимоги до рівня достатності капіталу системоутворюючих кредитних організацій для світової фінансової системи.

Для вітчизняної банківської системи зазначені зміни є вкрай актуальними, зважаючи на особливості її побудови, наявні проблеми та ризики, дотримання вимог «Базель III» дозволить вирішити більшу частину зазначених проблем. Водночас, запровадження рекомендацій «Базеля III» не є гарантією

автоматичного покращання ефективності діяльності вітчизняних банківських установ і стабільності банківської системи.

Операційний ризик виникає внаслідок невірної організації або виникнення помилок у внутрішніх процесах, діяльності людей та функціонування систем, а також від зовнішніх подій.

Виділяють такі види подій, що призводять до виникнення збитків через реалізацію операційного ризику: шахрайство, ділова практика, помилки, системні збої, псування майна.

Ризик – це можливі втрати, яких зазнає банк унаслідок реалізації певної події (так званої ризикової події).

Події, що можуть призвести до реалізації операційного ризику, класифікують так: внутрішнє шахрайство; зовнішнє шахрайство, управління персоналом та безпека праці; клієнти, продукти та ведення бізнесу; завдання шкоди матеріальним активам; порушення бізнесу та системні збої; виконання, доставка та управління процесами.

Базельським комітетом із банківського нагляду було розроблено стандартизований підхід (Standardised Approach (SA)), який передбачає використання бізнес-індикаторів (Business Indicator (BI)) для оцінки операційного ризику. Серед основних переваг використання бізнес-індикаторів зазначають його здатність відображати експозицію операційного ризику банку залежно від структури бізнес-напрямів. Індикатор базується на трьох основних складниках звіту про фінансові результати банку:

- процентний результат (чистий процентний дохід);
- результат від надання послуг (чистий комісійний дохід, інший операційний дохід, інші операційні витрати);
- результат від фінансової діяльності (торговельний результат).

До основних переваг використання такого індикатора можна віднести таке:

- є більш чутливим до операційного ризику та зменшує питому вагу компонентів, що мають незначне відношення до операційного ризику (наприклад, процентний дохід від кредитування);
- використовуються абсолютні дані з метою уникнення протиріч;

- збільшує питому вагу компонентів, що є більш пов'язаними з операційним ризиком (прибутки та збитки від проданих на фондових біржах портфельів, комісійні платежі від послуг, штрафні санкції від невірного продажу);
- компоненти ніколи не приймають від'ємного значення, отже, регулятивний капітал не зменшуватиметься зі зменшенням результату;
- достатньо простий для запровадження та використання.

Варто зауважити, що стандартизований підхід також урахує розмір банку, використовуючи багаторівневий підхід до розрахунку вимог до капіталу (у межах від 10% до 30% від індикатора).

Отже, нині стандартизований підхід вважається найбільш оптимальним із точки зору співвідношення простоти та точності. З одного боку, базові індикатори для оцінки операційного ризику більш точно відображують причинно-наслідкові зв'язки між джерелом виникнення ризику та вимогами до капіталу, а з іншого – стандартизація підходу обмежує можливості для зловживань та підвищує порівняння результатів окремих банків.

3.2. Розвиток методичного забезпечення оцінювання капіталу банку

З одного боку, високий рівень капіталізації банківської системи дає змогу фінансово підтримувати економічний розвиток країни та бути запорукою стабільності в умовах глобалізації та міжнародної фінансової інтеграції. З іншого, достатня кількість власних коштів банку забезпечує його стабільне функціонування та сприяє нейтралізації ризиків, які притаманні процесу його функціонування. Капітал банку поглинає можливі втрати і тим самим створює основу для підтримання довіри до банку з боку вкладників, а також визначає кредитоспроможність банку. Це обумовлює значення механізму управління капіталу банків не тільки у процесі розвитку національної економіки але й у міжнародному контексті, про що свідчить прийняття Міжнародної конвергенції «Базеля III» [50], яка визначає умови достатності капіталу банків, що спонукає банки до більш ретельної перевірки, управління та контролю за капіталом з урахуванням фінансових ризиків в умовах економічної нестабільності. На макроекономічному рівні величина власного капіталу є основою кредитно-інвестиційного потенціалу банківського сектору економіки, запорукою його надійності та розвитку. У висококапіталізованих банків значні інвестиційні можливості, вони більш ефективно виконують функцію перерозподілу фінансових ресурсів в національній економіці за рахунок економії на масштабах, для них характерна вища стійкість до проявів економічної нестабільності [13]. І навпаки, низька капіталізація банківського сектору економіки країни обмежує можливості щодо її сталого розвитку. Тому на макрорівні необхідно забезпечити стимулювання нарощування банківського капіталу шляхом установлення відповідних регуляторних та фіскальних важелів.

Основним індикатором, який використовують при оцінці капіталізації банків на макрорівні є відношення власного капіталу до ВВП країни. На переконання вітчизняних і зарубіжних учених, обсяг капіталу банківської системи достатній для забезпечення економічного розвитку країни має становити не менше 6-7 % ВВП [30]. За даними, відношення власного капіталу до ВВП країни станом на 1 січня 2015 року становив 14,7 % ВВП, що позитивно

характеризує функціональну спроможність банківської системи забезпечувати потреби національної економіки. Для порівняння в Росії цей показник удвічі нижчий рекомендованого значення. Враховуючи, що впродовж аналізованого періоду норматив адекватності регулятивного капіталу банківської системи України знижувався (з 18% на початок 2010 р. до 11,76% на 2018 р.), перевищуючи при цьому нормативне значення (10%) є підстави говорити про позитивні тенденції динаміки цього показника. Це може сприяти подальшому економічному розвитку держави та підвищенню рівня капіталізації банків України.

Управління капіталом банків на мікроекономічному рівні передбачає прогнозування його величини з врахуванням обсягів зростання балансових та позабалансових операцій, рівня фінансових ризиків, дотримання нормативів між різними структурними складовими капіталу відповідно до національних регуляторних положень з метою забезпечення достатнього рівня капіталізації.

При цьому необхідно враховувати критерії вибору та економічні характеристики кожного з методів нарощення власного капіталу, в управлінні капіталом банку, якість складових капіталу. Ключовим елементом в цьому випадку стає концепція механізму управління власним капіталом, в якій регламентовано позицію щодо управління власним капіталом банку та визначено основні її складові [21], що стосуються не тільки забезпечення достатнього обсягу капіталу, але й удосконалення систем організаційно-економічного забезпечення й систем стимулювання персоналу банків.

Зарубіжний досвід свідчить про взаємозв'язок між рівнем капіталізації банківської системи та рівнем економічного розвитку.

На жовтень 2019 року капіталізація банків Росії склала 41 млрд. євро(2833897 млн. руб.), у Білорусії – 4.8 млрд. євро (10 946 787 тис. руб), у Польщі – 11,8 млрд. євро(50547 млн. злотих), у Швейцарії – 155,2 млрд. євро.(169700 млн. франків), у США – 1700 млрд. євро (1900 млрд. дол.). Натомість в Україні сукупний обсяг власного капіталу діючих банків України станом на 01.09.2019 року становив 186000 млн. грн. або ж 6,9 млрд. євро[30], що дорівнює обсягу власного капіталу одного європейського банку середнього

рівня і набагато нижче обсягу власного капіталу найбільших банків розвинених країн світу.

Іноземні фахівці зазначають, що у період посилення економічної нестабільності за даними рейтингової компанії Standard&Poor's у більшості потужних фінансових компаній рівень капіталу виявився також недостатнім для підтримки діючих потужностей в активних операціях та зазначають, що якість і достатність капіталу багатьох потужних банків світу в дійсності також є на низькому рівні. Автори дослідження за рейтингами Standard&Poor's зазначають, що середній коефіцієнт достатності капіталу для потужних банків складає 6,7%. Так, потужні західні банки, які працюють на території України, Росії та Польщі, зокрема BNP Paribas і Societe Generale володіють 7,2% достатності капіталу, Barclays Bank і Credit Suisse – 6,9%, Unicredit – 6,3%, Deutsche Bank – 6,1%[30]. Завершують низові позиції рейтингу достатності капіталу американський Citigroup та швейцарський UBS банк. В цій частині рейтингу також знаходяться три потужні японські банки – Mitsubishi UFJ Financial, Sumitomo Mitsui Financial Group, Mizuho Financial Group. Дані показують, що проблема управління власним капіталом банків постає й на світовому рівні. На макрорівні вирішення проблеми управління капіталом банків та підвищення капіталізації в цілому зводиться переважно до визначення певних завдань і нормативів, які виконують комерційні банки відповідно до вимог Національного банку України, а практичний її аспект на мікрорівні, покладається на окремі банки, які повинні виробити ці механізми і знайти потрібні кошти.

Саме тому, пропонуємо комплексне вирішення проблем вибору джерел нарощування капіталу банків. Зокрема, на макрорівні необхідно забезпечити удосконалення банківського законодавства, активізацію ролі банківських асоціацій, активізацію регулятивної політики НБУ, створення системи рейтингування та підвищення конкурентоспроможності вітчизняних банків порівняно з іноземними. На мікрорівні – запровадити дієві інструменти збільшення капіталу через удосконалення системи фінансового менеджменту у комерційних банках. У зв'язку з цим, слід зосередити увагу на участі

Національного банку України, комерційних банків та держави у процесі підвищенні капіталізації банків України. Процесом управління капіталізацією банківської системи повинна стати цілеспрямована діяльність Національного банку, орієнтована на підвищення ефективності функціонування банків, що буде сприяти адекватному покриттю ризиків з поступовим нарощенням капіталу, що у свою чергу забезпечить повноцінність кредитно-інвестиційним потенціалом усі сфери національної економіки та зовнішньоекономічної діяльності.

На сучасному етапі розвитку банківської системи в умовах економічної нестабільності гостро стоїть питання підвищення конкурентоспроможності банків порівняно з іноземними банками із збереженням національних пріоритетів банківської системи в цілому в умовах руху іноземного капіталу. Необхідно забезпечити систему управління, яка б з одного боку забезпечувала стабільність вітчизняних банків, а з іншого їх ефективність та динамічне зростання у зв'язку з інтенсивністю підвищення частки іноземного капіталу у банках України до 40,9% [30].

Ці умови повинні базуватися передусім на заходах підтримки конкурентоспроможності банків з національним капіталом, використанні позитивних структурних і технологічних переваг банків з іноземним капіталом для підвищення інвестиційного потенціалу вітчизняної банківської системи та її стимулюючої ролі в соціально-економічному розвитку країни, інтенсифікації використання сучасних банківських технологій та банківського менеджменту, оптимізації інституційної структури вітчизняної банківської системи та наближення її до стандартів країн з розвинутою ринковою економікою.

Необхідність такого обмеження полягає в тому, щоб поряд з розвитком банків з іноземними капіталами на території України існувала можливість розвитку та підвищення ефективності функціонування вітчизняного банківського капіталу [19,20].

На випадок непередбачених ситуацій в країні (політичних чи економічних), коли іноземні банки можуть припинити свою діяльність на території України, вітчизняний банківський капітал повинен бути достатнім,

щоб запобігти кризам у банківській системі та не допустити спаду економіки. Загальна квота на участь іноземного банківського капіталу в Україні повинна визначатися законодавчо [20]. У сфері удосконалення банківського законодавства уточнення потребує розмір капіталу для банків, які на сьогоднішній день не досягають розміру капіталу 500 млн. грн., зміни якого повинні відобразитися у законі України «Про банки та банківську діяльність».

Попри недосягнення розміру капіталу банків пропонуємо Національному банку України застосовувати механізм «примусового злиття» банків та ввести обмеження або заборону на проведення кредитних операцій банків у межах розміру його капіталу. У цьому напрямку Національному банку України слід стимулювати і підтримувати процеси реальної концентрації капіталів у банківському секторі [24]. Аналіз особливостей концентрації вітчизняного банківського капіталу, що відбувалось у формі злиття чи приєднання банків, дає підстави для висновку, що потенційними кандидатами на поглинання чи приєднання є банки, основна діяльність яких зосереджена на обслуговуванні певної групи підприємств, переважно це вітчизняні банки третьої та четвертої груп.

Саме ці банки об'єктивно об'єднують процесами злиття та поглинання, що вимагає від НБУ спрощення правової процедури проведення консолідації капіталу банків. На сучасному етапі важливим фактором збільшення капіталізації банків є поліпшення якісного рівня корпоративного управління.

Зміна організаційної форми сприятиме підвищенню прозорості банків та дасть можливість демонструвати ринку реальну ефективність діяльності, що у свою чергу, дозволить вирішувати проблему капіталізації за рахунок відкритого продажу акцій на ринку. [10] Враховуючи законодавство, пропонуємо вітчизняним банкам дотримуватися вимог Базельського комітету при розкритті інформації.

На нашу думку, з боку держави необхідно запровадити обов'язкові додаткові грошові вливання в банківську систему через програму субординованого кредитування. Це повинно проявлятися у першу чергу на державних банках. Як свідчить світовий досвід, слабкість кредитних інститутів

і фінансових ринків, що виражається у недостатній ефективності перерозподілу капіталу на інвестиційні цілі в економіках країн, що розвиваються, може компенсуватись державним втручанням у функціонування фінансових ринків через систему державних банків: у середньому у світі 42% капіталу найбільших банків контролюється державою[30]. Державні банки унаслідок обмеженого розміру капіталу вичерпали можливості подальшого зростання. Ключовою проблемою у діяльності державних банків України є відсутність системного бачення їх ролі в реалізації кредитної складової національної економічної політики. Збільшення статутних капіталів державних банків дозволить відновити динамічний розвиток, розширити їх можливості на банківському ринку, надасть змогу брати участь у масштабних інвестиційних програмах, насамперед, у фінансуванні стратегічно важливих проектах державного значення[8].

Важливим кроком у підвищенні якості оцінки капіталу банківської системи повинно стати удосконалення системи ризик-менеджменту у банках. Вважаємо, що банки повинні керуватися такими принципами системи управління ризиками: – наявність стратегії управління ризиками; – наявність відповідної організаційної структури; – принцип колегіальності, розділення конфліктів інтересів. Пропонуємо, вітчизняним банкам використовувати ті моделі ризик-менеджменту, які побудовані не тільки на базі середньостатистичних даних, а й ті, що враховують критичні дані, що особливо актуально в умовах економічної нестабільності. Тому в сучасних умовах, у межах використання передового міжнародного досвіду банківської діяльності та впровадження рекомендацій Базельського комітету необхідний новий підхід до побудови моделей ризик-менеджменту. Зокрема, дієвим буде метод стрес - тестування для банків, який дозволить покращити та удосконалити систему управління ризиками банківської діяльності в умовах економічної нестабільності, системи внутрішніх рейтингів.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Власний капітал банку в певному розумінні для вкладників є показником надійності розміщення капіталовкладень, бо в разі банкрутства власний капітал банку іде на відшкодування збитків власникам. У цьому зв'язку розмір власного капіталу є важливим фактором стабільності функціонування банку. Для досягнення цієї стабільності банки повинні намагатися збільшувати власний капітал, особливо в умовах трансформаційного етапу розвитку економіки.

Також визначальним фактором для вкладника є оцінка капіталу банку та перебування його нормативів у межах допущених Національним банком України.

Для оцінки капіталу банків України слід мати достатній рівень капіталу, а щоб мати достатній рівень банки повинні постійно знаходити шляхи докапіталізації, на сьогодні статутний капітал, відповідно до законів, повинен бути на рівні і не менше для існуючого банку, що отримав ліцензію до 11.07.2014 року становить 200 000 тис.грн, а для новоутворених банків – 500 000 тис.грн.. Низький рівень капіталізації банків, тобто обмежена капітальна база банків, може стати на заваді розширенню їхніх операцій з обслуговування різних груп клієнтів, а також зумовлює досить низький інвестиційний потенціал банківських установ, а без довгострокових вкладів в економіку неможливими є заходи щодо припинення спаду та нарощування виробництва.[38]

Слід зауважити, що розмір власного капіталу банку повинен знаходитись під суворим контролем органів, що контролюють діяльність банку. Стикаючись з натиском регулюючих інстанцій з приводу необхідності залучення додаткового капіталу, банки можуть звертатись або до внутрішніх (нерозподілений прибуток), або до зовнішніх джерел коштів (продаж простих і привілейованих акцій).

Вибираючи між різними джерелами фінансування, банк повинен брати до уваги відносні витрати та ризик, пов'язані з кожним із джерел, що має банк.

Загальну піддатливість банку до ризику, вплив обраного способу залучення капіталу на доходи акціонерів.

Для того, щоб постійно нарощувати свій статутний капітал, банки перш за все проводять таку дивідендну політику, яка сприяє підвищенню ринкової вартості акцій. Але високий рівень дивідендів може свідчити, як про успішну фінансову діяльність банку, так і про вірогідність його банкрутства, оскільки саме під час інтенсивного відпливу коштів із банку встановлюються високі дивіденди. Тому необхідно, щоб банки економічно обґрунтовували рівень дивідендної ставки.

З погляду на розвиток економічних процесів одним із реальних шляхів розв'язання проблеми ефективного збільшення капіталу банків є об'єднання невеликих банків у велику фінансово-кредитну установу із значним обсягом капіталу. Але при цьому достатню увагу слід приділяти проблемам, що виникають в процесі об'єднання дрібних банків таких, як: поєднання інтересів акціонерів банку; визначення джерел фінансування перехідного періоду; вплив на менеджмент об'єднаного банку.

Слід також враховувати особливості злиття українських банків:

по-перше, їх кількість досить незначна, що багато в чому пояснюється складністю проведення даної операції через недостатню пропрацьованість нормативно-законодавчої бази;

по-друге, злиття і поглинання українських банків являються наслідком вимушених рішень керівництва та акціонерів.

Наряду з цим вимоги щодо збільшення банками статутних фондів повинні мати виважений характер, щоб не породити монополістичних тенденцій у кредитній сфері, сприяючи розвитку великих багатofilійних банків при одночасному скороченні невеликих банківських установ, що значною мірою впливає на розвиток економіки в регіонах, залишаючи останніх без малих місцевих банків, спроможних вирішувати приватні задачі регіону.

У кінцевому результаті це може зашкодити формуванню ефективної збалансованої структури банківської системи, сприяючи відновленню монополії та ліквідації міжбанківської конкуренції.

Також банкам слід звернути увагу на рекомендації Базельського комітету, які для більшості світових банків стали не просто рекомендаціями, а чіткими вимога, для забезпечення стійкості та надійності банківського сектору.

Так як величина банківського капіталу істотно впливає на рівень надійності та довіри до банку з боку суспільства треба постійно і ретельно слідкувати за його достатністю та оцінювати його, щоб уникнути не бажаних ситуацій, які в майбутньому зможуть привести до банкрутства.

Пропозиції для банку АТ «АКБ «Конкорд» може бути збільшення капіталізації за рахунок прибутку. Хотілося б виділити такі основні напрями можливо підвищення прибутковості банків:

1. Нарощувати власні кошти банку, що сприятиме зростанню ресурсної бази банку і відповідно їх інвестиційного потенціалу; буде однією з передумов залучення іноземних інвестицій; стимулюватиме інтеграційні процеси; забезпечить незалежність банку і створить умови для виживання банківської системи України в період посиленої конкуренції з боку іноземних банків;

2. Слід раціонально та ефективно розміщувати кошти банку для забезпечення його фінансової стійкості. Виконання цієї умови дозволить позбавитися суперечностей між ліквідністю, надійністю та прибутковістю комерційного банку;

3. Одним з резервів збільшення прибутку і раціонального його використання є фінансове планування. Багато витрат несуть банки внаслідок неузгоджених дій різних управлінь між собою. Фінансовий план дозволяє спрогнозувати доходи, витрати і прибуток банку на рік. І хоча в умовах, які склалися в нашій країні, через нестабільність, інфляцію реальні дані можуть суттєво відрізнятись від запланованих, але пропорції залишаються практично незмінними. Банківська установа повинна реально бачити перспективи свого розвитку і цілі на поточний рік;

4. Загальне зростання групи активів, що приносять процентний дохід, а отже, і зростання власного капіталу, насамперед правильне проведення зваженої маркетингової та процентної політики.

5. Збільшення питомої ваги доходних активів в сукупних активів. Максимізація прибутків вимагає не збереження коштів, а їх використання для видачі позик і здійснення інвестицій (з урахуванням резервів). Відповідно чим більший прибуток, тим більше ми можемо капіталізувати його.

6. Забезпечення зростання непроцентних доходів, а саме, приділення більшої уваги доходам від надання послуг «небанківського» характеру, оптимізація пасивів, зменшення загальноадміністративних витрат, зменшення витрат на створення банківської послуги, що дають змогу банку більше заробити, а знати і капіталізувати.

7. Правильне управління активами і пасивами банку, а також ризиками: розподіл економічного капіталу банку під ризики, моніторинг результатів, що б дало змогу зменшити витрати на покриття збитків.

8. Вдосконалити методи стимулювання як для клієнтів, так і для працівників банку, які зацікавлять співробітників банку краще обслуговувати клієнтів, а також можуть привабити нових клієнтів та стимулювати вже існуючих, а отже збільшити прибутки банку.

9. Сформувати достатні страхові резерви та резервні фонди. Оскільки основна причина банківських банкрутств — неповернення раніше виданих кредитів, то формування цих фондів сприятиме зміцненню надійності й стабільності банку, а отже, і банківської системи України, зменшенню можливих фінансових ризиків у кредитній діяльності. Створення цих резервів гарантуватиме покриття рахунків у діяльності банку, сприятиме підтримці його ліквідності на необхідному рівні;

Для зниження рівня витрат пропонується: залучення дешевих ресурсів. Такими є вклади до запитання; зниження витрат на утримання апарату управління.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс] : закон України від 7.12.2002 р. №2121-III. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
2. Про показники, на підставі яких Національний банк України приймає рішення щодо надання кредитної підтримки банкам у разі реальної загрози стабільності їх роботи [Електронний ресурс]: Постанова Правління Національного банку України від 30.04.2009 N 262 – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0409-09>
3. Про заходи щодо зміцнення банківської системи України та підвищення її ролі у процесах економічних перетворень [Електронний ресурс] : указ Президента України // Урядовий кур'єр. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/891/2000>
4. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні : Постанова Правління НБУ від 28.08.2001 № 368 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01>.
5. Інструкції про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України: Постанова Правління НБУ від 24.10.2011 № 373 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1288-11>
6. Міжнародний стандарт фінансової звітності 13 (МСФЗ 13). Оцінка справедливої вартості [Електронний ресурс] // Верховна Рада України – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_068
7. Алексеєнко М. Д. Капітал банку: питання теорії і практики [Текст] : монографія / М. Д. Алексеєнко – К. : КНЕУ, 2002. – 276 с.
8. Аналіз банківської діяльності: Опорний конспект лекцій/ Нетребчук Л.О.. – К.: ЦПНМВ КНТЕУ. Зам. 888 – 100 – 17, 2017. 135с.
9. Аналіз діяльності комерційного банку: навч. посіб. / за ред. Ф.Ф.Бутинця. – Житомир : ПП «Рута», 2001. – 384с.

10. Аналітичні дані щодо розвитку фондового ринку. Офіційний сайт НКЦПФР. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nssmc.gov.ua/fund/analytics>
11. Баканов М.И. Теория экономического анализа : учебник / М.И. Баканов, А.Д. Шеремет. – 4-е изд., доп. и перераб. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 416 с.
12. Батраков Л.Г. Экономический анализ деятельности коммерческого банка: учебник [для вузов] / Л.Г. Батракова. – 2-е изд., доп. и перераб. – М.: Логос, 2005. – 368 с.
13. Бувечич С.Ю. Анализ финансовых результатов банковской деятельности / С.Ю. Бувечич, О.Г. Королев. – 2-е изд. – М.: КНОРУС, 2005. – 160 с.
14. Банківська справа: Навчальний посібник/За ред.проф.Р.І. Тиркала. Тернопіль: Карт-Бланш, 2001. 367с.
15. Васюренко О.В. , Волохата К.О. Економічний аналіз діяльності комерційних банків: Навч. посібник. - К.: Знання, 2006. - 463 с.
16. Волик Н.Г. Войченко В.В. Удосконалення процесу управління власним капіталом комерційного банку // 2012 - С.178.
17. Гайдай В. Особливості визначення достатності капіталу банку // Економічний аналіз № 6. - 2010р. - С. 148.
18. Глосарій банківської термінології НБУ [Електронний ресурс] – Режим доступу : https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=124734
19. Герасимович А.М. Аналіз банківської діяльності: підручник / Герасимович А.М. та інші; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Герасимовича А.М ; Держ. вищ. навч. закл. КНЕУ. – КНЕУ, 2006. – 600с.
20. В.Герасименко Р.Герасименко Управління власним капіталом банку в Україні в умовах фінансової кризи // Вісник Національного банку України - 2010. - №10 - С. 12 - 17.
21. Дульська І.В. Власний банківський капітал, його функції та складові // Вісник ЖДТУ №3(53) - 2012.- С. 130.

22. Інформація про органи управління банку АТ «АКБ «КОНКОРД». Офіційний сайт банку. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://concord.ua/uploads/1/8598-34514392_2018.pdf
23. Коваль С. Л. Капітал банку: суть та значення // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: економіка. – № 12. – 2002. – С. 154–157.
24. Козьменко С. Н., Колдовский В. В., Горина С. А. Финансовіє аспекти слияний й поглотений банков. Збірник наукових праць, т.4. - Суми: ВВП "Мрія-1" ЛТД: Ініціатива, 2010. - с. 13-22.
25. Коваленко В.В. Стратегічне управління фінансовою стійкістю банківської системи: методологія і практика: монографія / Коваленко В.В. — Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. — 228 с.
26. Клюско Л.А. Фінансова стабільність банків та її визначальні характеристики /Л.А. Клюско // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2009. – №1. – С. 142-149.
27. Мельничук М.Ю. Достатність капіталу як характеристика фінансової стійкості банку. Економічні науки. 2015. № 1. С. 43–49.
28. Мороз А. М., Савлук М. І., Пуховкіна М. Ф. Банківські операції: Підручник. - К.: КНЕУ, 2009. - 384с.
29. Михайлюк Р. В., Дзюблюк О. В. Фінансова стійкість банків як основа ефективного функціонування кредитної системи: [монографія] / О. В. Дзюблюк, Р. В. Михайлюк. – 2009. – 316 с.
30. Основні показники діяльності банків України. Офіційний сайт НБУ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=34661577>
31. Облік та аналіз діяльності комерційного банку : навч. посіб. / Т.О. Плісак, Л.В. Недеря, С.А. Гагаріна, Л.О. Нетребчук. – В 2 кн. – К: КНТЕУ, 2003. – 823с. - Кн. 2.

32. Олексіч Д.В. Концептуально-методологічний підхід до оцінки вартості власного капіталу банку // Вісник СумДУ. Серія Економіка - № 2 - 2010. - С. 115-126
33. Примостка Л.О. Аналіз банківської діяльності: сучасні концепції, методи та моделі: монографія / Примостка Л.О. – К:КНЕУ, 2012. -316с.
34. Парасій-Вергуненко І. М. Аналіз банківської діяльності: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. -- К.: КНЕУ, 2003. -- 347 с.
35. Розмір статутного капіталу та акції банку АТ «АКБ «КОНКОРД» за 2015 рік. Офіційний сайт банку. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<https://mail.google.com/mail/u/2/#inbox/KtbxLvpppFmNBZqNxMtgGWqtlzzbTStfvB?projector=1&messagePartId=0.1>
36. Розмір статутного капіталу та акції банку АТ «АКБ «КОНКОРД» за 2016 рік. Офіційний сайт банку. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:https://concord.ua/uploads/0/129783766652_Statut%20Concord%2006.07.2016%20.pdf
37. Розмір статутного капіталу та акції банку АТ «АКБ «КОНКОРД» за 2017 рік. Офіційний сайт банку. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://concord.ua/uploads/0/2205-Ustav_Concord_2017.pdf
38. Розмір статутного капіталу та акції банку АТ «АКБ «КОНКОРД» за 2018 рік. Офіційний сайт банку. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://concord.ua/uploads/1/6205-.pdf>
39. Розмір статутного капіталу та акції банку АТ «АКБ «КОНКОРД» за 2019 рік. Офіційний сайт банку. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:https://concord.ua/uploads/1/867023_04_2019_18_06_2019.pdf
40. Структура власного капіталу банків // Вісник НБУ -№7 - 2012.-С.68-70. 25. Банківський менеджмент: Навчальний посіб. За ред. О. А. Кириченка. - К.: Знання-Прес, 2012. - 438с.
41. Структура власності банку АТ «АКБ «КОНКОРД». Офіційний сайт банку. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://concord.ua/uploads/1/8127-01_01_2019.pdf

42. Соколовський С. М., Соколовська І. П. Методи розрахунку банківського капіталу. Фінанси України, № 4, - 2010. - с. 118-122
43. Ткачук Н. М. Методи оцінювання величини власного капіталу банку [Електронний ресурс] / Ткачук Н. М. // №10–11. – 2017. – Режим доступу: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/14878/1/109-112.pdf>.
44. Фінансова звітність банку АТ «АКБ «КОНКОРД» за 2015 рік [Електронний ресурс] - Режим доступу: https://concord.ua/uploads/0/211-784933635_richnuu%20zvut%202015.pdf
45. Фінансова звітність банку АТ «АКБ «КОНКОРД» за 2016 рік [Електронний ресурс] - Режим доступу: https://concord.ua/uploads/0/2093-FS_Concord_v1.pdf
46. Фінансова звітність банку АТ «АКБ «КОНКОРД» за 2017 рік [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://concord.ua/uploads/1/5338-2017.pdf>
47. Фінансова звітність банку АТ «АКБ «КОНКОРД» за 2018 рік [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://concord.ua/uploads/1/8563-2018.pdf>
48. Фінансова звітність банку АТ «АКБ «КОНКОРД» за 2019 рік [Електронний ресурс] - Режим доступу: https://concord.ua/uploads/1/8793-2019_10_01.pdf
49. В. Фостняк. Функції банківського капіталу в забезпеченні розвитку банківської системи України // Науковий вісник НЛТУ України - 2010. - №20 - С. 257 - 263.
50. Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems - revised version June 2016. Електронний документ. – Режим доступу: <http://www.bis.org/publ/bcbs189.pdf>.
51. Результати стрес-тестування Національного банку України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=84880350&cat_id=5583

ДОДАТКИ